Ազգ
Azg armenian daily
9 ՕԳՈՍՏՈՍ 1994, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, # 150 (653)

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE, BLOCK B, SUITE 307, P. O. BOX 6543, TEL +357-5-370962, FAX +357-5-370945
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից
ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱՀՈՒՅՔ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ ծովով եւ ինքնաթիռով

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ադրբեջանը շարունակում է զինամթերք ներմուծել Թուրքիայից

«ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՍԱՆՅԱՆ»

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ: Թեեւ ղարաբաղյան ճակատներում իրադրությունը մնում է անփոփոխ, եւ հակամարտ կողմերը ընդհանուր առմամբ պահպանում են հուլիսի 27-ին վերահաստատված հրադադարը, այնուհանդերձ, ադրբեջանական կազմավորումները պարբերաբար գնդակոծում են ղարաբաղյան պաշտպանական դիրքերը ռազմաճակատի առավելապես արեւելյան եւ հարավ-արեւելյան ուղղություններում: Միաժամանակ, ռազմաճակատի մի շարք հատվածներում նկատվում են հակառակորդի կենդանի ուժի եւ մարտական տեխնիկայի կուտակումներ եւ տեղաշարժեր:

ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, Թուրքիայից Ադրբեջան են տեղափոխվում զինամթերքի նոր խմբաքանակներ, որոնց մեջ գերակշռում են հրետանային արկերը: Ըստ նույն աղբյուրների, Շահումյանի շրջանի պատմաճարտարապետական հուշարձանների ավերմանն ու ոչնչացմանն առավել մեծ ակտիվությամբ են մասնակցում հատկապես թուրք վարձկանները: Ղարաբաղի դիտորդների կարծիքով, հայկական եւ ռուսական հուշարձաններն ավերելու թուրք զինվորների այս եռանդը պատահական չէ. նույն սցենարով դարասկզբին ոչնչացվում էին Արեւմտյան Հայաստանի մշակույթի կոթողները:

Խորհրդարանական հանդիպում Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐԿ: Կիրակի օրը Մոսկվայում, Ռուսաստանի նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովի միջնորդությամբ, շարունակվեցին բանակցությունները Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչների միջեւ: Արտաքին գործերի փոխնախարարների մակարդակով ընթացող այդ բանակցություններին մասնակցում են նաեւ երկու երկրների ռազմական փորձագետները: ՌԴ արտգործնախարարության մի աղբյուրից տեղեկանում ենք, որ բանակցությունների ընթացքում քննարկվել են հայ-ադրբեջանական բախման գոտում խաղաղապահ ուժերի եւ դիտորդների տեղակայման հարցերը: Մեծ քաղաքական համաձայնագրի նախագծի շուրջ խորհրդակցության շրջանակներում քննարկվել են գրավված տարածքների ազատման, փախստականների վերադարձման մեխանիզմները, Շուշիի եւ Լաչինի, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցերը:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Կասրին Պորտերը ցնցված է Ղարաբաղով

Մարդու իրավունքների պաշտպանության ամերիկյան հանրահայտ գործիչ Կասրին Պորտերը, որը վերջերս եղել էր Թուրքիայում եւ Իրաքում ուսումնասիրելու համար քրդական խնդիրը, գտնվում է Հայաստանում: Ինչպես տեղեկացանք Ամերիկայի Հայկական Համագումարի լրատվական կենտրոնից, ամերիկյան կոնգրեսականի տիկնոջ այցը Հայաստան կազմակերպել է ԱՀՀ Վաշինգտոնի գրասենյակը: Տիկին Պորտերը եռօրյա այցով գտնվում էր Լեռնային Ղարաբաղում, որտեղ բազմաթիվ հանդիպումներ է ունեցել ԼՂՀ ղեկավարության հետ: Ղարաբաղում մարդու իրավունքների պաշտպանին ցույց են տվել ամերիկյան արտադրության զենքեր եւ արկեր, որոնք ՆԱՏՕ-ի եւ Թուրքիայի միջոցով հասցվել էին Ադրբեջան: Տիկին Պորտերը իր հիացմունքն է հայտնել Ղարաբաղի վերաբերյալ եւ հայտարարել, թե ինքն այսուհետեւ դառնում է Ղարաբաղի զինվորը եւ խոստանում, որ համապատասխան զեկուցագրեր կներկայացնի ամերիկյան կոնգրեսին ցույց տալու համար, որ ամերիկյան հարկատուների փողերը ծախսվում են ադրբեջանցի մարդասպաններին զինելու համար:

Հիշեցնենք, որ Թուրքիա եւ Իրաք կատարած այցելությունների ընթացքում տիկ. Պորտերին ամենուր հետեւել են, իսկ որոշ տեղեկությունների համաձայն, քրդական շարժման ակտիվիստներից մեկը, ում հետ նա հանդիպել է, սպանվել է, մեկ ուրիշը անհայտ կորել: Տիկ. Պորտերը շրջում է ամբողջ աշխարհով, այնտեղ, որտեղ ոտնահարվում են մարդու իրավունքները:

Ա. Բ.

Տիկին Պորտերի ձեռքին ՆԱՏՕ-ի մակնիշը կրող ականի պարկուճ է:

ՇՐՋԱՆ

Դուման առայժմ նախընտրում է Չեչնիային հետեւել հեռվից

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պետդումայի անվտանգության կազմակերպման կոմիտեի նախագահ Վ. Բաուերը հայտնեց, որ Դուման չի նախատեսում մոտ ժամանակներս քննարկել Չեչնիայի իրադրությունը, հակառակ մամուլում դրա վերաբերյալ ի հայտ եկած հաղորդումների:

«Բայց դա, ասաց նա, բացառված չէ ապագայում, երբ Հյուսիսային Կովկասում իրադրությունը սրվի: Դումայում ուշադիր հետեւում են Չեչնիայի իրադրությանը, եւ երբ նման անհրաժեշտություն ծագի, բոլոր պատգամավորները շտապ կարգով կհավաքվեն Մոսկվայում: Դրա համար կպահանջվի ընդամենը 36 ժամ»:

Բաուերի կարծիքով, Չեչնիայի իրադրությունը «դեռ երկար կմնա անկայուն, քանի որ Ջոխար Դուդաեւի վարչակարգի ընդդիմադիրները դեռեւս չեն հասցրել զորեղանալ: Բայց իրավիճակը կարող է արագորեն փոխվել, երբ այդ հանրապետությունում իրեն սպառած վարչակարգը դիմի լուրջ սադրանքների»:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ռուսաստանի ակտիվացումն անհանգստացնում է Ադրբեջանի ընդդիմությանը

Թոֆիկ Գասիմովը մտահոգ է

ԲԱՔՈՒ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Ադրբեջանի նախկին արտգործնախարար Թոֆիկ Գասիմովը «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում անդրադարձել է Ադրբեջանի իշխանության կառույցի տարբերակին՝ նշելով, որ ազգային մենթալիտետը, որ հակված է միապետությանը, ստիպում է առաջիկայի համար ընտրել նախագահական կառավարման ձեւը: Ինչ մնում է հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը, ապա նրա կարծիքով նախ եւ առաջ պետք է կատարվեն ՄԱԿ-ի ԱԽ ընդունած բանաձեւերը: Գասիմովը մտահոգություն է հայտնել առ այն, որ Ադրբեջանի նոր ղեկավարությունը, ըստ էության, «Լեռնային Ղարաբաղի հայ համայնքին ճանաչել է, որպես բանակցող առանձին կողմ, ինչը կարող է հանգեցնել Ղարաբաղի անկախության ճանաչմանը»: Այս հարցը նա [illegible] Ղարաբաղի ադրբեջանական համայնքի հանդեպ: Գասիմովն անդրադարձել է նաեւ ԼՂ հնարավոր կարգավիճակի հարցին՝ նշելով, թե ԽՍՀՄ սահմաններում ինքը կողմ կլիներ ինքնավար մարզի կարգավիճակի վերականգնմանը, սակայն այժմ հնարավոր է համարում լոկ մշակութային ինքնավարության շնորհումը, քանզի ցանկացած այլ կարգավիճակ կարող է ազգամիջյան նոր բախումներ առաջացնել հանրապետության այլ շրջաններում:

«Ռուսաստանի ծրագրերը Կովկասում, ինչպես նաեւ Ուկրաինայում եւ Մոլդովայում հանգում են նրան, որպեսզի այս երկրները դառնան դաշնություններ: Դա բացատրվում է հիշյալ տարածաշրջաններում ազդեցությունը պահպանելու Ռուսաստանի ցանկությամբ: Ռուսաստանը ձգտում է միշտ հնարավորություն ունենալ այս երկրներում ու մասնավորապես Ադրբեջանում հակամարտություններ առաջացնել, որպեսզի կանխի վերջիններիս ինքնուրույն քայլերը», ասել է Գասիմովը:

Մյուս կողմից, օգոստոսի 3-ին Ադրբեջանում Մեծ Բրիտանիայի փոխդեսպան Ֆոլջերը հանդիպում է ունեցել Ադրբեջանի դեմոկրատական կուսակցության ղեկավարության հետ: Հանդիպման ընթացքում հատուկ քննության նյութ է դարձել ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման անկախ ծրագիրն ու Խաղաղության մեծ համաձայնագրի ստորագրման հեռանկարը: Կուսակցության ղեկավար Սարդար Ջալալօղլին իր մտահոգությունն է հայտնել վերջին շրջանում Ռուսաստանի ընդգծված ակտիվությամբ եւ նշել, որ միջազգային չափանիշներին հակասող որեւէ համաձայնագիր խաղաղության կայուն երաշխիքներ չի կարող տալ:

Փոխդեսպանը նշել է, որ Անգլիայի համար կարեւոր բոլոր կողմերի համաձայնությունն է, եւ իրենք թույլ չեն տա այս հարցում ճնշում գործադրել կողմերից որեւէ մեկի վրա: Հայտնելով իր երկրի պատրաստակամությունը խորացնելու համագործակցությունը Ադրբեջանի հետ, Ֆոլջերը նշել է, որ նավթային պայմանագրերը կարող են բացառիկ դեր խաղալ Ադրբեջանի անկախության ամրապնդման գործում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ի պետքարտուղարը Սիրիայում

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC, WSJ: ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերն Իսրայելից գալով ժամանեց Դամասկոս՝ վերաակտիվացնելու համար Իսրայել-Սիրիա բանակցությունների նախապատրաստական փուլի աշխատանքները: ԱՄՆ հույս ունի, որ Իսրայել-Հորդանան հաշտեցման հայտարարության ստորագրումից հետո, արաբ-իսրայելական հակամարտության խաղաղ կարգավորման վերջին արգելքը՝ Սիրիան, ի վերջո համաձայն կլինի խաղաղության երթին միանալու: Քրիստոֆերն այս անգամ հույս ունի, որ նախագահ Ասադը ինչ որ կերպ կօգնի զսպելու Հզբոլլահի հարձակումներն Իսրայելի դեմ: Հզբոլլահի մարտիկներն այսօր առավոտ հրթիռակոծել էին Հարավային Լիբանանում իսրայելական դիրքերը, որպես հակադարձություն 2 օր առաջ իսրայելական ռազմօդանավերի ռմբակոծման, որի հետեւանքով Հարավային Լիբանանում սպանվել էր 6 մարդ եւ 10 ուրիշներ վիրավորվել էին: Մյուս կողմից, երեկ Հորդանանի Հուսեյն թագավորի եղբայրը՝ Հասան իշխանն ու Իսրայելի վարչապետ Ռաբինը հանդիսավոր պայմաններում բացեցին 2 երկրներն իրար միացնող սահմանագլուխներից մեկը, վերացնելով 46 տարվա ուղեփակոցները: Նույն օրը Հուսեյն թագավորն ու Իսրայելի նախագահ Վայցմանը բացումը կատարեցին 2 երկրների միջեւ հաստատված հեռախոսային ուղիղ գծի:

■ *Կրկին անհանգիստ է հյուսիս-արեւելքում: ՀՀ պաշտպանության նախարարության մամլո ծառայության տվյալներով, օգոստոսի 7-ին ադրբեջանական բանակը կրկին ռմբակոծությունների է ենթարկել Հայաստանի հյուսիս-արեւելյան սահմանների ուղղությունը: Այսպես, ժամը 14.30-ի սահմաններում հակառակորդը գնդացրային կրակ է բացել Իջեւանի շրջանի պաշտպանական դիրքերի վրա, իսկ ժամը 30.30-ի սահմաններում գնդացրային կրակի թիրախ է դարձել Տավուշի շրջանի Չինար գյուղը:*

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Լ. Տեր-Պետրոսյանը ծաղկեպսակ դրեց Անհայտ զինվորի գերեզմանին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ: Այսօր առավոտյան ժամը 10.15-ին պաշտոնական այցով Միացյալ Նահանգներ ժամանած Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Արլինգտոնի ազգային գերեզմանատանը ծաղկեպսակ դրեց Անհայտ զինվորի գերեզմանին, հետ միջօրեին, ժամը 3.35-ին, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ նրան ուղեկցող պատվիրակությունը ժամանեցին Դալլասի միջազգային օդանավակայան, որտեղից նախագահական ինքնաթիռը [illegible], որ Հայաստանի նախագահի եւ Առաջին տիկնոջ պատվին [illegible] եւ տեղի ունեցել Քրիստալ սրահում:

Ինչպես հայտնել ենք, նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցի պաշտոնական մասը կսկսվի այսօր եւ կշարունակվի մինչեւ օգոստոսի 11-ը, որից հետո Հայաստանի նախագահը կայցելի Դետրոյթ, Բոստոն եւ Լոս Անջելես: Այսօր Սպիտակ տանը տեղի կունենա Հայաստանի նախագահի հանդիպումը նախագահ Բիլ Քլինթոնի հետ: Մինչ այդ նա կհանդիպի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Պերիի հետ, պետնախարար Վազգեն Սարգսյանի ներկայությամբ: Դարձյալ այսօր, կեսօրին, ի պատիվ Հայաստանի նախագահի, Սպիտակ տանը ճաշ կտրվի, որին ամերիկյան կողմից ներկա կգտնվեն փոխնախագահ Գոռը, USAID-ի տնօրեն Արվուդը, գանձապետական նախարար Բենտսենը, նորանկախ երկրների գծով համակարգող դեսպան Սիմոնսը, Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպան Գիլմորը, Ազգային անվտանգության խորհրդի Կովկասի բաժնի տնօրեն Ռոզմարի Ֆորսայթը եւ ուրիշներ:

ԵՎՐՈՊԱ

MMM. Պատասխանատվությունը պետք է կիսի նաեւ կառավարությունը

ՓԱՐԻԶ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ռուսաստանի ամենամեծ բաժնետիրական ընկերության MMM-ի սնանկացումից հետո ռուսական շուկայում ստեղծված ամբողջ համակարգը պետք է բացահայտվի», գրում է «Լիբերասյոն» թերթը: MMM-ի ղեկավարի, թերթի կարծիքով, պատասխանատվությունը պետք է առնվազն կիսեն այն խարդախները, որոնց առաջարկները գրավեցին հասարակ [illegible], եւ իրավասու մարմինները, մասնավորապես ֆինանսների նախարարությունը, որը MMM-ից երբեք չէր պահանջել դրա բաժնետերերի ցանկը, երբեւէ չէր առաջարկել առանց [illegible] բորսայում խաղալու այդ ընկերության իրավունքի հարցը:

«Տրիբյունը» հրապարակում է ռուսական իրավունքի փորձագետ Տ. Դեժորժի հարցազրույցը, որտեղ նա ուշադրություն է բեւեռում տնտեսական հանցանքների պատժման բնագավառում ռուսական օրենսդրության ծայրահեղ թերզարգացածության վրա: Հարկային ոստիկանությունը շատ [illegible] է թվում, բայց դրա գործողություններն ընդհանուր քիչ բան ունեն իրավաբանական նորմերի հետ, գտնում է հեղինակը: Պետք է բավական ճանապարհ հաղթահարել անհրաժեշտ օրենսդրական հիմք ստեղծելու համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԵՐԵՎԱՆ

Լ. Տեր-Պետրոսյանը գնահատում է երկրի ներքին վիճակը

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանն այսօր միակն է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից, որտեղ ոչ միայն կանգնեցվել է տնտեսության անկումը, այլեւ սկսվել է տնտեսական ցուցանիշների դանդաղ աճ, հայտարարեց նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն իրավապահ մարմինների ղեկավարների հանրապետական խորհրդակցությունում: Առաջին կիսամյակում, ասաց նա, Հայաստանում աճել են արտադրանքի ծավալները, կրճատվել է բյուջեի դեֆիցիտը, սանձվել արժեզրկումը:

«Այս ամենը ձեռք բերվեց միայն ներքին գործոնների հաշվին, քանի որ Հայաստանն, ի տարբերություն մյուս հանրապետությունների, ազգային արժույթի կայունացման համար միջազգային կազմակերպություններից միջոցներ չի ստացել», ասաց նախագահը:

Նրա կարծիքով, թե ռազմաքաղաքական, թե դիվանագիտական ոլորտներում եւ թե դատական խաղաղության հասնելու տեսակետից իրադրությունը երբեք այնքան բարենպաստ չի եղել, որքան այժմ:

Նախագահի ելույթի մեծ մասը նվիրված էր հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակին եւ հունիսի կեսերից ԱԺՄ-ի նախաձեռնությամբ Երեւանում սկսված հանրահավաքների կազմակերպիչների քննադատությանը: Նշելով, որ ոչ մի ուրիշ կուսակցություն չի հարել ԱԺՄ-ին, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հայտարարեց. «Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարները ներկայիս հանրահավաքային շարժման լիդերներին խստիվ նախազգուշացրին, որ քաղաքական իրադրության ապակայունացման դեպքում հետեւանքների ողջ պատասխանատվությունը կընկնի հենց նրանց վրա»:

Նախագահը նաեւ երկյուղներ արտահայտեց, որ Ադրբեջանում կրկին կարող են պատրանքներ ծագել Հայաստանի իրադրության ապակայունացման դեպքում ուժային մեթոդների հաջողության վերաբերյալ: Բացի դրանից, նախազգուշացրեց Տեր-Պետրոսյանը, կարող է գալ մի պահ, երբ հանրահավաքները դուրս կգան դրանց կազմակերպիչների վերահսկողությունից:

Նախագահը հավաստեց, որ մտադիր չէ ճնշման ենթարկվել եւ փոխել գլխավոր դատախազին, վարչապետին կամ ներքին գործերի նախարարին: «Նրանք կշարունակեն աշխատել այնքան ժամանակ, քանի դեռ արդարացնում են իրենց ցույց տրված վստահությունը», ասաց նախագահը:

Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրական խորհրդի նիստ

Օգոստոսի 8-ին Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցավ Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը: Այն վարում էր ՀԴԿ նախագահ Արամ Սարգսյանը: Քննարկվեցին ՀՀ Սահմանադրության նախագծի մշակման հետ կապված հարցեր: Խորհուրդը մասնավորապես դատապարտեց իշխանությունների կողմից զանգվածային տեղեկատվության պաշտոնական միջոցներով տարածված այն լրատվությունը, որի նպատակն է տպավորություն ստեղծել, թե իբր Վեցյակը հրաժարվել է ՀՀ Սահմանադրության իր նախագծից: Այս առիթով խորհրդի հայտարարությունը կտպագրվի մամուլում: Խորհրդի հաջորդ նիստը տեղի կունենա օգոստոսի 10-ին, ՀԴԿ գրասենյակում:

■ *Աշխատանքային այցով Վանաձորում էր ՌԴ արտակարգ եւ լիազոր դեսպանը: Օգոստոսի 7-ին աշխատանքային այցով Վանաձոր ժամանեց Հայաստանի Հանրապետությունում ՌԴ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինը: Նա եղավ տեղի ռուսական եկեղեցում, հանդիպեց ռուսալեզու համայնքներին, ռուսական հասարակական ներկայացուցիչների հետ: Հետո մեկնեց Պուշկինյան լեռնանցք:* ԼՏ

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞վ է գերիշխում հետխորհրդային երկրների գիտության մեջ

«Սայընս» («Գիտություն») ամսագրի 1994 թ. մայիսի 27-ի համարում հրապարակվել է մի հոդված, որում ներկայացվել է Միջազգային գիտական ֆոնդի (Սորոսի ֆոնդ) դրամաշնորհներ ստացողների ցուցակը: Ըստ դրա, Ռուսաստանը առաջատար տեղ է գրավում հետխորհրդային գիտության մեջ: ԱՄՆ-ում Էստոնիայի դեսպան Թոմաս Հենդրիկ Իլվեսը նամակ է հղել ամսագրի խմբագրին, որում մասնավորապես ասված է.

«... Երբ տրված գիտական պարգեւների թիվը գիտական հետազոտությունների արժեքավորության եւ որակի ցուցանիշ է համարվում, ապա ուշադրության դեպք է արժանանում նաեւ բնակչության քանակը: Ինչպես կարելի է եզրակացություններ անել Էստոնիայի եւ Ռուսաստանի գիտությունների մասին, երբ վերջինիս բնակչության քանակը մոտավորապես 100 անգամ գերազանցում է Էստոնիայի բնակչության քանակին: Ինչպես ԱՊՀ մյուս երկրները, նախկին Խորհրդային Միության քննարկվող տարածքը, որ փոփոխվում են բնակչության քանակը, համապատասխան հաստատությունների չափերը եւ գանազան նախագծերի թիվը, կազմում է երկրի եւ նախկին ԽՍՀՄ-ի գիտնականների ողջ համագործակցության մի մասը...

... Բնակչության յուրաքանչյուր միլիոն մարդու հաշվով ստացված պարգեւները ներկայացնող աղյուսակը, այնուամենայնիվ, տալիս է հոդվածում ստացվածից տարբեր արդյունքներ այն հարցին, թե ով է «գերիշխում» գիտության մեջ»: Այնուհետեւ նամակի հեղինակը ներկայացնում է հետեւյալ աղյուսակը.

	Բնակչ. մլն. մարդ	Պարգեւներ 1 մլն. մ/հ
Էստոն.	1,6	30
Ռուս.	147,0	11,9
Հայաս.	3,3	10
Լատվ.	2,7	7,4
Ուկր.	51,8	3,6
Բելու.	10,3	3,4
Վրաստ.	5,4	2,8
Մոլդ.	4,4	0,7
Ուզբ.	20,3	0,5
Ղզխ.	16,7	0,4
Ադրբ.	7,1	0,4

«Այս վիճակագրությունից կարելի է հետեւյալ եզրակացությունն անել. պարգեւների քանակի ցուցակը, որը ներկայացված է հաշվի առնելով երկրի բնակչության թիվը, ընդգրկում է երկրներ, որոնք տարբերվում են իրարից երկու կարգով: Խելամիտ վերլուծությամբ կարելի է պնդել, որ գիտությանը վատ ծառայություն է մատուցվել»: Դեսպանը նամակում նշում է, որ Էստոնիան այս չափանիշներով առաջին տեղն է գրավում: Հայաստանը, նույնիսկ ներկայիս պայմաններում, երրորդն է գիտական ուսումնասիրությունների հարցում: Նյութը Նոյյան տապան գործակալությանն է տրամադրել ս. Ա. Թերզյանը (Նյու Յորքի նահանգ, Իթաքա, Կոռնելի համալսարան): ԼՏ

Արարատ. Դատավորությունը պատժող օրենքը գործում է խստիվ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Զորակոչից խուսափողների եւ դասալիքների նկատմամբ բավականին վճռական կեցվածք են որդեգրել Արարատի իրավապահ մարմինները: Վերջերս շրջանի ժողովատարանում լսվող հերթական գործն իր բնույթով արդեն եզակի չէր: Իսկ անպատասխանատու նկատմամբ մեղադրանք էր հարուցվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի առաջին մասի հատկանիշներով, այն է՝ խուսափել զինվորական ծառայությունից խուսափելու համար: Միայն վերջերս դատախազությունը շրջանային զինվորական կոմիսարիատից 38 անձանց վերաբերյալ համանման նյութեր է ստացել: Դրանցից 14-ի նկատմամբ հարուցված է քրեական գործ: «Մեր նպատակը ոչ թե մարդկանց քրեական պատասխանատվության ենթարկելն է, ասում է Արարատի միջշրջանային դատախազի ավագ օգնական Ս. Բարսեղյանը, այլ ամենից առաջ բացատրական աշխատանք զորակոչից խուսափող պատանիների շրջանում, համոզել, որ ծառայությունը յուրաքանչյուր քաղաքացու պարտքն է, իսկ խուսափելը՝ քրեորեն մեղադրելի»:

Համոզչական աշխատանքից հետո շրջանում զորակոչից խուսափող շուրջ մեկ տասնյակ պատանիներ կամավոր բանակ մեկնելու ցանկություն ու պատրաստակամություն են հայտնել, բոլորն էլ այժմ գտնվում են ծառայության վայրում, եւ նրանց նկատմամբ այլեւս քրեական պատասխանատվության հարց չի դրվելու: Միաժամանակ տեղեկացանք, որ Եռամսյա վարժական հավաքներից խուսափած երեք դասալիքների նկատմամբ նյութեր են նախապատրաստվել եւ արդեն ուղարկվել են ՀՀ զինվորական դատախազություն:

ՍԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

«ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը ստել է»

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Մերձ Չիլավյանի օրերս Մոսկվայում կայացած մամլո ասուլիսում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը հայտարարել է, թե ՀՀ նախագահի Մոսկվա կատարած վերջին այցի ժամանակ մոսկովյան առավել աղդեցիկ թերթերի ու գործակալությունների ներկայացուցիչներին հրավիրել են ՀՀ մշտական ներկայացուցչություն, ուր նրանց խնդրել են ձեռնպահ մնալ Հայաստանին առնչվող հրապարակումներից: Մոսկվայում Հայաստանի մշտական ներկայացուցչությունում Փաստի թղթակցին տեղեկացրել են, որ առաջին անգամ են նման բան լսում եւ անգամ հարկ չեն համարում մեկնաբանել:

Միաժամանակ ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի պաշտոնակատար Լեւոն Զուրաբյանը Փաստի թղթակցին հայտարարեց, որ «եթե ՏԱՍՍ-ի թղթակիցն իրոք նման բան է ասել, ապա նա բացահայտորեն ստել է»: Զուրաբյանն այնուհետեւ ներկայացրեց նախագահի կարծեցեալ այցի մանրամասները, ուր լրագրողների հետ որեւէ հանդիպում չէր արձանագրված:

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Դրամի փոխարժեքները եւ գրանցված բանկերի ցանկը

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ կենտրոնական բանկի մամուլի եւ ծառայության ղեկավար Սեւակ Մանուկյանից, օգոստոսի 8-ին կենտրոնական բանկը սահմանել է արտարժույթների հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները. 1 ԱՄՆ դոլար 320, 19 դրամ, 1 անգլիական ֆունտ ստեռլինգ 486,69 դրամ, մեկ գերմանական մարկ 195,76 դրամ, 10 ռուսական ռուբլի 1,56 դրամ, 1 ֆրանսիական ֆրանկ 57, 38 դրամ:

Միաժամանակ, Հայաստանի կենտրոնական բանկի լրատվական կենտրոնից հայտնեցին, որ ՀՀ տարածքում դրամով ու արտարժույթով կարող են ավանդներ ընդունել հետեւյալ բանկերը. «Հայինվեստբանկ», «Մեծ», «Գառնի», «Վան», «Գոլդ», «Լենդ», «Հայունիոնբանկ», «Ակունք», «Նոյ», «Կապիտալ», «Վերականգնման եւ զարգացման բանկ», «Ակտոն», «Էլիտա», «Դիաբանկ», «Սիփան», «Սեւան», «Հայէկոնոմբանկ», «Դելտա», «Գլածոր», «Հայագրոբանկ», «Արդշինբանկ», «Աղանա», «Պրոմեթեւս», «Հայներարտբանկ», «Արմենիա», «Հայավիաբանկ», «Արարատ», «Անելիք», «Հայկապ», «Արմենբանկ», «Աշտարակ», «Հրազդան», «Արի», «Մասիս», «Արեւելահայկական», «Կրեդիտ-Երեւան», «Սփյուռք», «Էրեբունի», «Տոկոբանկ», «Մենատեպ», «Ինկո» բանկերի Հայաստանի մասնաճյուղերը: Միայն ՀՀ արժույթով՝ դրամով ավանդներ ընդունելու իրավունք ունեն հետեւյալ բանկերը. «Լադա Արարատ», «Դրամ», «Հայաստան», «Նաիրի-92», «Պրոգրեսբանկ», «Դավիթ», «Գամա», «Սոլիտակ», «Տրանսբանկ», «Արեգ», «Թուսս», «Գեւորգ», «Սփերյու», «Հյուսիս-հայկական», «Լիցք», «Ֆենիքս», «Էխոբանկ», «Հայինդբանկ» եւ «Ռուսկի», «Իմպեքսինվեստ կրեդիտ», «Ինտերբանկ», «Պետրովսկի», «Արցախբանկ» բանկերի Հայաստանի մասնաճյուղերը: Լրատվական կենտրոնը տեղեկացրեց նաեւ, որ Հայաստանում գրանցված է նաեւ «Արագած» բանկը, որի ֆինանսական ծանր կացության պատճառով ՀՀ կենտրոնական բանկի վարչությունը ժամանակավորապես արգելել է բնակչությունից ավանդներ ընդունել:

ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ

Փակվեց ՀՄԸՄ 5-րդ բանակումը

Օգոստոսի 7-ին «Բյուրական» հանգստյան տանը կայացավ Հայ մարմնակրթական ընդհանուր միության (ՀՄԸՄ) 5-րդ բանակումի փակման հանդիսությունը: Այդ առիթով, նախքան փակման արարողությունը կայացավ ՀՄԸՄ վարչության (Լիբանան) անդամներ Պարիկ Կյուրկճյանի, Կարո Թյությունճյանի, Միհրան Ջինջիրյանի մամլո ասուլիսը: Վերջիններս համառոտակի ներկայացրեցին ՀՄԸՄ ավելի քան 80 տարվա պատմությունը, հայ սկաուտական շարժման կարեւորությունը, առանձնահատկությունները, որոնցից ամենակարեւորը, ըստ ասուլիսի մասնակիցների, աշխարհով մեկ սփռված հայ պատանիներին հայրենիքի արժեքներին ծանոթացնելը, հայեցի դաստիարակությունն տալն է: Հաղորդվեց, որ ներկայումս Հայաստանում գոյություն ունի 16 (ամբողջ աշխարհում՝ 87) մասնաճյուղ, ավելի քան 2 հազ. արի-արենույշներով, որոնք ղեկավարվում են ՀՄԸՄ Հայաստանի պատասխանատու մարմնի կողմից: Ելույթ ունեցողները ընդգծեցին իրենց գոհունակությունը ՀՄԸՄ 75 տարվա խիղճի իրականացման առիթով. առաջին անգամ ավելի քան 10 երկրներից ժամանած 500 արի-արենույշների պատմական ճամբարը գործեց հայրենիքում: 12 օր շարունակ պատանիներն ու աղջիկները այցելել են Հայաստանի տեսարժան վայրեր, ավելի մոտիկից ծանոթացել հայրենիքի պատմության ու այլ հարստություններին: Ասուլիսի մասնակիցները համոզմունք հայտնեցին, որ ճամբարի բոլոր մասնակիցները իրենց երկրները կվերադառնան մեկ փափագով. իրենց ապագան պետք է կապված լինի միայն հայրենիքի հետ: Նրանք նշեցին, որ Համահայկական ՀՄԸՄ-ական բանակումները տեղի են ունենում չորս տարին մեկ եւ հաջորդը նույնպես կկայանա Հայաստանում: ԼՏ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Վահագն Խաչատրյան. «Սա էլ մի Դիսնեյլանդ է կամ ավելին...»

Ինչ էլ ասվի, զբոսայգում համախմբված ամենակարեւոր հատվածը անորը, որը մեծերի ճգնաժամի հավերը չունի, Երեւանի մանկական երկաթուղին ընդունեց այցելուին, ինչպիսին կա՝ աշխարհում ամենամոտ բոլոր մանկական զբոսայգիներից ու Դիսնեյյան փոքրիկ քաղաքներից: Անհնարին է անտեսանելին ու հարազատը: Վերջին հանրապետության առաջին նվերը Երեւանի, ինչո՞ւ չէ, նաեւ ամբողջ Հայաստանի եւ Արցախի մանկությանը: Առողջապահության նախարարության համար օրյնկս են հիվանդ երեխաներն ու նորածինները (ծննդյան առաջ եւ հետո), մշակույթի նախարարության եւ «Հայաստան» հիմնադրամի համար օրյնկս են շնորհալի երեխաները, աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության համար օրյնկս են սոցիալապես անապահով երեխաները... Ու հիմա զարմանալի է, որ մի ամբողջ սերունդ հոգածության խնդիր դարձավ: Ոչ միայն հայաստանյան մի քանի գերատեսչություն եւ կազմակերպություն Մանկական երկաթուղու վերանորոգմամբ դեռ 1937 թվին (երբ հիմնադրվեց զբոսայգին) մանուկ եղածներին վերադարձրեցին իրենց հիշողությունը: Առաջին գնացքի զանգը հնչեցրեց գնդապետ Վարդանը: Երկրորդին արդեն ճանապարհեց դերասան Լեւոն Թութխյանը: Երկաթուղու եւ զբոսայգու մասնակի վերականգնումը նախաձեռնել եւ ֆինանսավորվել է Երփոխորհրդի գործադիր վարչությունը: Վերականգնման աշխատանքները գլխավորել է ՆԳ Երեւանի քաղաքային վարչության պետի տեղակալ Հովհաննես Վարդանը: Զբոսայգին եւ շրջակայքը մաքրել ու տեսքի են բերել վարչության աշխատակիցները, սպայական կազմը, միլիցիայի դպրոցի սաները՝ անվճար: Երկաթուղու վերանորոգման աշխատանքներին աջակցել է Գյումրին (ոլխոզով կար միայն այնտեղ): Անվճար աշխատել են նաեւ Քաղդյան ու Հայրենյանը: Երփոխորհրդի նախագահ Վահագն Խաչատրյանը՝ խոսելով Մանկական երկաթուղու վերականգնման նշանակության մասին, հայտնեց, որ բավական դժվար է լինելու նոր հեռանկարներ: Այդ բանկ հանույթը սնորհելու պատրաստակամություն է հայտնել մի բարեգործական կազմակերպություն, իսկ այս առիթով ստեղծված հատուկ ռեսպուբլիկան բաժանմունքը կհսկի այգու երկրորդյան անցորդարծը:

Թերեւս կգա ժամանակ, որ քաղաքապետարանում լողացող կարապներին ավելի փարթամ տեսք կունենան, կառուցներն ավելի շքեղ, կրակվի ծիծաղի հայելիների հոյակապը սենյակը, եւ ծառուղիներում կհնչի փողային նվագախմբի համերգը... Իսկ հետո կգա նաեւ Երեւանի զազանանոցի հերթը:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Վաճառվում են տուն՝ հողամասով եւ 2 սենյականոց բնակարան Աշտարակի կենտրոնում: Վճարումն արտարժույթով: Հեռախոս Մոսկվայում 191-19-28

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի խմբագիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅՈՒԼԵՍ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱՊՀ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջին Ասիան ցնցումների նախօրեին

Ղազախստան

Երբեմնի կայուն այս երկրում վաղուց արդեն տեղի է ունենում իշխանության հիմնական ճյուղերի առճակատում: Դրա վկայությունն այն է, որ Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի վերջին 19 հրամանագրերից խորհրդարանը հաստատել է միայն 3-ը, որի մասին Ռոյթեր գործակալության թղթակցին հայտնեց խորհրդարանի անդամ Վլադիմիր Չեռնիշովը: Նա ավելացրեց, որ Ղազախստանի կառավարությունը գործում է հիմնականում նախագահական իշխանության «նավարկողով» եւ ենթարկվում միայն նրան: Բայց կան որոշակի լծակներ, որոնք օգտագործելով, հանրապետության խորհրդարանը կարող է՞ ստուգել այս կամ այն օրենքի կատարումը:

Այսպես, ստուգելով եւ խորհրդակին չհամաձայնելով, Ղազախստանի խորհրդարանը մինչեւ օրս չի հաստատել 1992, 1993 թթ. բյուջեի կատարումը եւ նույնիսկ 1994 թ. բյուջեն:

Մինչդեռ մի շարք վերլուծաբաններ նշում են, որ Նուրսուլթան Նազարբաեւի ներքին քաղաքականությունն ըստ էության սպառել է իրեն: Նախագահ Նազարբաեւը դիմում է հիմնականում արտաքին քաղաքական ձեռնարկումների (Եվրասիա, հարաբերություններ Ուզբեկստանի, Կիրգիզիայի, Ռուսաստանի հետ, Բայկոնուրի հարց, մայրաքաղաքի տեղափոխություն):

Դիտորդները նշում են, որ թե նախագահը, որին ժողովուրդը չի ընտրել, եւ թե նախագահի նշանակած կառավարությունը սպառել են իրենց: Հարկավոր են նոր համաժողովրդական ընտրություններ:

Ուզբեկստան

Վերջին ժամանակներս Ուզբեկստանի նախագահ Իսլամ Քարիմովը շատ համախ տեղի-անտեղի խոսում է հանրապետությունում իսլամական արմատականների ազդեցության ուժեղացման մասին:

Սակայն քաղաքագետները այս հանգամանքը տարբեր կերպ են բացատրում: Օրինակ, մոսկվացի վերլուծաբանները գտնում են, որ Իսլամ Քարիմովի այս բոլոր խոսակցությունները հնարովի են, որպեսզի արդարացվեն իր բռնատեսական ճնշումները, այլախոհների հանդեպ անհանդուրժողությունը: Ուզբեկստանի նախագահը հենց անհանդուրժողություն դրսեւորեց սակավաթիվ ընդդիմության հանդեպ իր վերաբերմունքում: Այսպես, նա ամբողջ ընդդիմությանն անվանեց իսլամական արմատականության ներկայացուցիչներ: Իսլամական արմատականների 50-ից ավելի բանագնացների արտաքսման առիթով Ուզբեկստանի պաշտոնական մամուլի ծավալած արշավը դրա փայլուն վկայությունն է: Երկրի ընդդիմության մի շարք ղեկավարներ պնդում են, որ իսլամական արմատականների վերաբերյալ ազգային անվտանգության մարմինների տվյալները հիմնականում չափազանցված են, ինչը բացատրվում է նախ եւ առաջ աշխատողների իր հաստիքակազմը պահպանելու եւ երկրից դուրս, հիմնականում իսլամական երկրներում իր ցանցը նույնիսկ ընդլայնելու` այդ մարմնի ձգտմամբ:

Ինչպես պատկերավոր կերպով նշեց Ուզբեկստանի ընդդիմության հայտնի ղեկավար Վերմոշ Ուսմանովը, «երբ Ուզբեկստանում փչում է արեւելյան քամի, ապա երկրի նախագահ Իսլամ Քարիմովին դուր է գալիս, կամ նա նախընտրում է արեւմտյան քամին»:

Ուզբեկստանի իշխանությունները փորձում են հանրապետությունում ճնշել կրոնական շարժումը: Այսպես, «Խղճի ու դավանանքի ազատության մասին» հայտնի օրենքը հանրապետության օրենսդրության մեջ լրացված է փոքրիկ, բայց նշանակալի այն ուղղումով, որ իշխանության տեղական մարմիններն իրավունք ունեն արգելել իսլամական որոշ տոներ, մզկիթների կառուցումը եւ այլն, որով, ի դեպ, դրանք հենց զբաղվում են:

Այսպիսով, Իսլամ Քարիմովն ըստ էության պայքարելով աշխարհիկ ընդդիմության դեմ, այն անվանելով իսլամական ընդդիմություն, օգնում է այդ գործընթացին: Իսկ հանրապետությունում անընդհատ վատացող տնտեսական վիճակի պայմաններում դա կհանգեցնի վտանգավոր քաղաքական հետեւանքների: Սրան կարելի է ավելացնել նաեւ այն, որ Ուզբեկստանի նախագահն իր արեւմտամետ կուրսը ցուցադրելու համար, ըստ որոշ տեղեկությունների հրաժարվել է Իրանի, Սաուդյան Արաբիայի եւ ուրիշ իսլամական երկրների հետ խիստ ձեռնտու համատեղ նախագծերից: Նա մերժել է նաեւ այդ երկրների մի շարք բարեգործական քայլեր: Միաժամանակ նա կարողացել է հանրապետություն «ներքաշել» ոչ միայն արեւմտյան երկրների մի շարք ձեռնտու ներդրողների, այլեւ հենց Ռուսաստանում հիմնված արեւմտաեվրոպական ֆինանսացիոն նախագծեր:

Ռուսաստանում վերջին ամիսներին հաստատված արեւմտյան 19 խոշոր ֆիրմաներից ու կոնցեռններից 6-ը տարեսկզբից «հոյզել է» Ուզբեկստան:

Թուրքմենստան

Վերջերս Թուրքմենիայում նշվեց հերթական տոնը` երկրի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի «գահակալման» 1000-րդ օրը: Ըստ երեւույթին, Թուրքմենստանի նախագահի համար ամբողջ կյանքը տոն է, որը միշտ իր հետ է: Չնայած այն բանին, որ կյանքը ոչ միայն չի բարելավվել, ինչպես երազում էր պետության ղեկավարը, այլեւ վատացել է, առ այսօր երկիրը ԱՊՀ պետությունների մեջ առաջին տեղն է գրավում «տոների» թվով: Այս հանրապետությունում տոն են նշում ամեն առիթով եւ «առանց առիթի»: Վերջին տեսակի տոներից է օրինակ, «սեխի» թուրքմենական տոնը: Տոների առատությունը որոշ իմաստով զայրացնում է իրենց նախագահին «կրոս» սիրող ժողովրդական զանգվածներին: Օրինակ, ինչ արժեք ունի «թուրքմենական գորգի» տոնը, երբ այն առաջներին վճարվում է 3-4 դոլլար աշխատավարձ (1 դոլլարը 150 մանաթ է): Այդքան է նաեւ երիտասարդների մեծ մասի աշխատավարձը:

Մանաթը շրջանառության մեջ դրվելուց առաջ նախագահի օրհնությամբ գնահատվեց 50 սենթ: Մանաթը միակ վճարամիջոց հայտարարվելու պահին արդեն 1 դոլլարը հավասար էր 10 մանաթի: Որոշ ժամանակ անց փոխարժեքը կազմեց 1:60: Եւ սա վերջնական չէ: Ըստ որում, բերվում են հիմնականում պաշտոնական փոխարժեքները:

Հարց է ծագում, ինչու՞ նման հարուստ երկրի ժողովուրդը վատ է ապրում: Մի՞թե նրան դուր է գալիս «Հարուստները նույնպես լաց են լինում» հայտնի կինոշարքի անվանումը: Ամբողջ հարցն այն է, որ տարագրության մեջ գտնվող եւ դեռեւս «չբզկտված» մի քանի նման որոշումներ Թուրքմենստանի ղեկավարությունն արդեն ընդունել է) թուրքմենական ընդդիմության կարծիքով, իշխանության բոլոր ճյուղերը վարից վեր կաշառված են: Երկրում չկան օրենքներ Թուրքմենիայից արժեքների դուրսբերման կանոնների վերաբերյալ: Որեւէ բան դուրս բերելու համար պետք է կաշառք տալ ում որ հարկն է: Մի խոսքով, հին եւ փորձված մեթոդ է:

Սակայն թուրքմեն ողջախոհ վերլուծաբանները գտնում են, որ երկրի ժողովուրդն ավելի վատ է ապրում, քան Ռուսաստանում, Ուկրաինայում, եւ գրեթե նույն ձեւով, ինչպես Տաջիկստանում: Այդ մասին «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում ասաց կիեւցի Մահմեդ Սախաալը:

Այսպիսով, բոլոր միջինասիական հանրապետություններում ըմբոստության ալիք է անհագցնում «կոմունիստական» ղեկավարության դեմ: Ղեկավարների պետական գործունեության մեթոդներն ու եղանակները նախկինն են, թեեւ ստեղծված են արդի ժողովրդավարական պետական մարմինների բոլոր կառույցները:

- ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՄՎՀ-ն եւ համաշխարհային բանկը դժգոհ են Լիտվայի հանրաքվեից

ՎԻԼՆՅՈՒՍ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի եւ համաշխարհային բանկի փորձագետներն իրենց վերաբերմունքն արտահայտեցին օգոստոսի 27-ին անօրինական սեփականաշնորհման օրինագծի առթիվ Լիտվայում կայանալիք հանրաքվեի նկատմամբ: Նրանք գտնում են, որ բնակչության ավանդների եւ հիմնական ֆոնդերի ինդեքսավորումը, ինչպես նաեւ սեփականաշնորհման արդյունքների վերանայումը կարող են վերածվել «երկրի մակրոտնտեսական կայունությանը սպառնացող լուրջ վտանգների»: Համաշխարհային բանկի մասնագետներին հատկապես մտահոգում է նախկին պետունեցվածքը վերաբաշխելու մտադրությունը:

Տիրասպոլում ռուսական բանակը զորանոցային վիճակի չի բերված

ՄՈՍԿՎԱ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ մամուլի վարչությունն այսօր տարածեց զանգվածային լրատվության որոշ միջոցների օգոստոսի 5-ի այն հաղորդման հերքումը, թե Տիրասպոլում տեղաբաշխված ռուսական 14-րդ բանակի սպաներն ու պրապորշչիկները իբր բերվել են զորանոցային վիճակի: Այս պնդումը չի համապատասխանում իրականությանը: Նրանք զորանոցային վիճակի չեն բերվել, 14-րդ բանակի մարտավիճակի աստիճանը չի փոխվել: Իրադրությունն այսօր բանակում հանգիստ է, աշխատանքային: Ծրագրված մարտական ուսուցումը շարունակվում է, ասվում է Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության հայտարարության մեջ:

ԹՄՐԱԲԻԶՆԵՍ

Թմրադեղերի գծով Ադրբեջանը շատ հեռ է Կոլումբիայից

ԲԱՔՎԻ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԽԱԲԱՐ-ՍԵՐՎԻՍ-ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ադրբեջանում թմրադեղերը հիմնականում ստացվում են Իրանից եւ նվազ չափով ԱՊՀ միջինասիական հանրապետություններից», հայտնեց Ադրբեջանի ՆԳՆ թմրամոլության եւ թմրաբիզնեսի դեմ պայքարի վարչության պետի տեղակալ, ոստիկանության մայոր Արիֆ Սուջաեւը: Նա նշեց, որ հիմնականում դրանք բուսական ծագում ունեն, թեեւ առգրավվել են նաեւ սինթետիկ թմրադեղեր: Սուջաեւը ենթադրում է, որ հանրապետության աշխարհագրական դիրքը համաշխարհային թմրաբիզնեսի ներկայացուցիչների ուշադրությունը գրավում է որպես հնարավոր տարանցիկ խոշոր փոխադրումների տարածք: Թմրադեղերի ստացման հիմնական կետերն են Ջալիլաբադը, Աստարան եւ այլ վայրեր, որտեղ բնակչությունը կարող է ազատորեն անցնել ադրբեջանա-իրանական սահմանը: Մայորը նշեց, որ իրենք գործակցում են Ադրբեջանի մաքսատան հետ, բայց դժգոհեց վերջինիս գործունեությունից: Այս տարվա 7 ամսում հանրապետությունում կատարվել է թմրադեղերի հետ կապված 1168 հանցագործություն, որ մի քանի անգամ գերազանցում է անցյալ տարվա ցուցանիշները: Առաջին կիսամյակում առգրավվել է 131 կգ պատրաստի թմրանյութ: Այն կազմում են հիմնականում ափիոնը, հաշիշը, մարիխուանան: Սուջաեւի խոսքերով, հանրապետությունում չկա թմրադեղերի լաբորատորիա: Դրանք արտադրվում են գլխավորապես արհեստագործական եղանակով: Թմրաբիզնեսով զբաղվում են հիմնականում 18-35 տարեկան քաղաքացիները: Սուջաեւը նշեց, որ հանրապետությունում դեռ մյուս պետությունների իրավապահ մարմինների հետ համատեղ գործողություններ չեն անցկացվել, բայց նախատեսվում է շուտով դրանք անցկացնել: Ներկայումս պատրաստվում են ԱՊՀ երկրների, Իրանի եւ Թուրքիայի հետ փոխգործողության համաձայնագրեր: Սուջաեւը նշեց, թե իշխանության վերին ոլորտներում «յուրայիններ» ունեցող խոշոր թմրավաճառ հանրապետությունում չկա: «Փառք աստծո, Ադրբեջանը թմրադեղերի գծով դեռ շատ հեռու է Կոլումբիայից», ասաց նա:

ԱՌԵՎՏՐԱ - ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
«ԱԿՈՒՆՔ»

Բանկը 1993թ. գործունեության արդյունքներով ստացել է եկամուտ 484.1 մլն. ռուբլի:
Շահութաբերությունը կանոնադրական ֆոնդի միջին տարեկանի նկատմամբ կազմել է 322.5%:
Բաժնետերերին վճարվել է դիվիդենտ 206%:
Բանկը ունի տարադրամի գործառնությունների արտոնագիր / արտոնագիր Դ. 28, 20.12.93 թ. /
Այսօր «ԱԿՈՒՆՔ» ԱԲԲ-ը իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից պայմանագրային հիմունքներով ընդունում է դրամի և տարադրամի չտապ դեպոզիտներ մեկ ամսից մինչև մեկ տարի ժամկետով ու վճարում է հետևյալ դրույքաչափերը`

դրամով		տարադրամով ԱՄՆ դոլ.
25%	1 ամիս	5%
81%	3 ամիս	18%
210%	6 ամիս	45%
450%	9 ամիս	85%
960%	12 ամիս	144%

«ԱԿՈՒՆՔ» բանկը երաշխավորում է Ձեր ավանդների ամբողջականությունը և հուսալիությունը: Ավանդների չափը չի սահմանափակվում:
Մանրամասն պայմանները նշված են հաճախորդի և բանկի միջև կնքվող դեպոզիտային պայմանագրում:
Ողջունում ենք մեր հաճախորդներին և սպասում ենք Ձեզ հետևյալ հասցեով. Երևան, 375070, Ե.Քոչարի, [illegible] տական հանրախանութի մոտակայքում, «Ռիգա» գաստրոնոմի հարևանությամբ:
Մեր հեռախոսներն են 55-27-53, 55-78-09, 55-13-09
Աշխատանքի ժամերն են 9.00 - 13.00
Հանգստյան օրերը` շաբաթ, կիրակի:

ՉԵՉՆԻԱ

Գեներալ Ասլախանովը դատապարտում է Դուդաեւին

ՄՈՍԿՎԱ, 6 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Օգոստոսի 5-ին կայացած մամլո ասուլիսում միլիցիայի գեներալ Ասլամբեկ Ասլախանովը հայտարարեց, թե Ջոհար Դուդաեւը Չեչնիային ավելի մեծ չարիք է պատճառել, քան Երմոլովը, Ստալինը եւ Բերիան: Ջոհար Դուդաեւի կառավարման ընթացքում Չեչնիայից ստիպված հեռացել են մոտ 200 հազար չեչեններ (չխոսելով արդեն ռուսների մասին): Նրանք բոլորն այժմ էլ չեն համակրում Դուդաեւի վարչակարգին: Ուստի անհեթեթություն է նրանց համարել Ռուսաստանում ահաբեկչական քայլեր պատրաստող դուդաեւյան «5-րդ շարասյուն»: Ընդսմին, Ասլախանովը կտրականապես դեմ արտահայտվեց չեչենական հանգույցը ուժով հատելու Ռուսաստանի ջանքերին: Նրա կարծիքով, դա միայն կամրապնդի Դուդաեւի դիրքերը, նրա շուրջը կհամախմբի Կովկասի ժողովուրդներին: Ասլախանովը նշեց, որ Դուդաեւը երբեք ինքնակամ չի հեռանա, քանի որ դա Նրան թույլ չի տա նաեւ հատուցումից սարսափող հանցավոր շրջապատը: Իսկ քանի որ իրադրության կարգավորումն անհնար է առանց անօրինական վարչակարգի վերացման, Դուդաեւի բանի հեռացումն անխուսափելի է, բայց առանց արտաքին միջամտության:

ԱՍՈՒՐ

Ծովահենային հարձակում

ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ, 7 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Ծովահենները Մագո նավահանգստում, Ամուրի Նիկոլաեւսկից 40 կմ հեռավորության վրա հարձակվեցին բնափայտ բեռնող Ամուրի գետային նավագնացության «Կապիտան Բոլդիրեւ» ջերմանավի վրա: Հարձակման սկզբից նավի հնչեցրած շչակները եւ ազդանշանային հրթիռի արձակումը յագնեցին ծովահենների վրա, որոնք երեք նավակներից փորձեցին գրոհել նավը: Միլիցիան տեղ հասավ այն բանից հետո, երբ նավապետը ռադիոյով կապվեց Ամուրի Նիկոլաեւսկի եւ Խաբարովսկի դիսպետչերների հետ: Այս մասին հաղորդում է տեղական մամուլը: Ծովահեններից մեկը նախկինում եղել էր միլիցիայում: Նախօրեին Մագո[illegible] նավահանգստում ծովահենային հա[illegible] էր ենթարկվել «Իվան Ս[illegible]» ջերմանավը:

digitised by A.R.A.R.@

Հայերի ջարդը. Ցեղասպանությո՞ւն, թե պատերազմի հանցանք

Այն, ինչ կատարվեց 1915-ին Թուրքահայաստանում, գալիք սարսափների ահազդու կանխանշանն էր, թերևս ավելի վատթարը, գրում է ֆրանսիական «Լը Մոնդ» օրաթերթը

Անցյալ ուրբաթ օրվա, օգոստոսի 5-ի մեր թերթում հակիրճ տեղեկացրել էինք «Լը Մոնդի» ծավալուն հրապարակումը 1915-ի հայկական ցեղասպանության մասին: Նյութը, որ ընդհանուր առմամբ հետաքրքրական է և սպառիչ, հեղինակել է Ջեյ Ուինթերը, որի արտահայտած շատ մտքերի հետ կարող են չհամաձայնել պատմաբանները և մասնագետները և արձագանքել դրան, ինչպես մենք ակնկալում ենք:

Էթնիկական ատելությանն ընչաքաղցություն ավելացնելով, թուրքերը մոլեգնորեն ողջունեցին համատարած պատերազմի տրամաբանությունը, որը 1915 թ. ապրիլից իրենց սկսած հայերի զանգվածային տեղահանությունը վերածեց ցեղասպանության։

1915 թ. ապրիլի 25-ի լուսաբացին դաշնակից զորքերն ափ իջան Գալիպոլիում (Դարդանելի նեղուցի ափին)։ Այդ հանդուգն փորձը ձախողում կրեց։ Հենց նույն գիշերը Թուրքիայի իշխանությունները իրենց կողմից զանգվածային հալածանքներ սկսեցին հայերի դեմ, որոնք համարվում էին ներքին թշնամիներ։

Շուրջ 2 միլիոն մարդուց բաղկացած հայ համայնքները կենտրոնացված էին Անատոլիայի հյուսիս-արևելքում, Ռուսաստանի սահմանի մոտ, սակայն հայեր կային նաև Օսմանյան կայսրության մյուս մասերում։

Ապրիլի 25-ի գիշերը հարյուրավոր հայեր մտավորականներ, լրագրողներ, ազատ զբաղմունքի տեր մարդիկ, գործարարներ, հոգևորականներ, ձերբակալվեցին և գնդակահարվեցին։ Այդպիսով բնաջնջվեց հայ ընտրախավի մեծ մասը։

Հաջորդ երկու տարիներին հայ բնակչությունը ենթարկվեց տեղահանության և աքսորվեց կայսրության անապատային շրջաններ։ Այդ գործողությունների ընթացքում 500 հազարից մինչև մեկ միլիոն անպաշտպան հայեր սպանվեցին կամ զրկանքից ու հիվանդություններից մահացան ճամբարներում կամ Սիրիական անապատում։ Դա կազմում էր նախապատերազմյան հայ բնակչության շուրջ կեսը։

1916 թ. բնաջնջվեց քաղաքացիական բարգավաճ համայնքի մի զգալի մասը, որը վաղուց ի վեր հաստատված էր այդ վայրերում և ուներ մշակութային ու կրոնական յուրահատկություններ։ Հայերը մահվան դատապարտվեցին իրենց էթնիկական պատկանելության և աշխարհագրական տեղայնության պատճառով։ Նրանց ճակատագիրն անվիճելիորեն պատերազմական ոճիրի հետևանք էր։ Այդ կոտորածն ինչո՞ւ հնարավոր դարձավ։

Քրիստոնյա հայերի և մահմեդական թուրքերի միջև լարվածություն գոյություն ուներ 1908 թ. թուրքական հեղափոխությունից դեռ շատ առաջ։ Հայերի անջատականությունը «խեղդվել էր» 1894 և 1896 թթ. արյունալի բռնությունների հետևանքով։ 1908 թ. հեղափոխությունից հետո թուրքական ազգայնականությունը երիտթուրքերի վարչակարգի շնորհիվ փոխեց այդ հակադրության բնույթը, այն դարձնելով էլ ավելի ագրեսիվ և սպառնալով հայերին։

1914 թ. պատերազմի սանձազերծումը կարծես թե արդարացրեց թուրքերի երկյուղները։ Իրոք, հայկական կամավորականները ռուսների հետ կողք կողքի կռվում էին Կովկասում և սպառնալիք ստեղծում թուրքերի ճակատային գծերի թիկունքում։

[illegible]5 թ. ապրիլի 20-ին, միջհամայնքային լարված բռնությունների [illegible] հետո, Վանում [illegible] հայերի դեմ թուրքերի զինված հարձակումը հետ մղվեց։ Սպանվեցին 18 թուրքեր։ Հենց օր անց այդ «[illegible] դասալքությունը» պատրվակ ծառայեց [illegible] հայերի գիշերային ձերբակալության և սպանության համար ճիշտ այն պահին, երբ արևմ-

[illegible]սյան ճակատում Թուրքիան բախվել էր դաշնակիցների ներխուժման վտանգին։

Գալիպոլիում դաշնակիցների ափ իջնելուց հետո Թուրքիայի վարչակարգը հարձակման ենթարկվեց բոլոր կողմերից։ Ներխուժման և մարդկային ծանր կորուստների տեսանկյունից է, որ Թուրքիան որոշեց հայերին արտաքսել իրենց հողերից։

Քիչ հավանական է, որ հայերի բնաջնջման ստույգ հրաման տրված լիներ Թուրքիան ղեկավարող եռապետության կողմից, որ կազմում էին ներքգործնախարար Թալեաթ բեյը, ռազմական նախարար Էնվեր փաշան և ռազմական նավատորմի նախարար Ջեմալ փաշան։ Կոլեկտիվ տեղահանման մեջ այդ երեք անձանց պատասխանատվությունն ակնհայտ է։ Այդուհանդերձ, ներկայացնելով 19-րդ դարի Թուրքիայում արմատավորված ազգայնականությունը, այդ տեղահանությունը ցեղասպանության վճիռ չէր, թեև դա մահվան հոսանքն էր տարեցների, հիվանդների ու հաշմանդամների համար դեռ նախքան ջարդերն սկսվելը։

Պատերազմական ոճիրը ցեղասպանության փոխակերպվեց համատարած պատերազմի պայմաններում, որն անխուսափելիորեն տեղահանությունը դարձրեց բնաջնջում, որը պատերազմական պայմաններում միահեծան վարչակարգին խանգարող էթնիկական խմբի հալածանքների ու զրկանքների հետևանքն էր։

Առաջին աշխարհամարտի տարիներին հեղաշրջումն առկա էր ամենուրեք։ Բայց միայն Թուրքիայում էր, որ հեղաշրջման վախը հանգեցրեց հարյուր հազարավոր «խախտիչ տարրերի» սպանդին, կանանց ու երեխաների բնաջնջման։ Ցեղասպանությունը դարձավ համատարած պատերազմի հետևանքներից մեկը, որը ջնջեց ռազմական ու քաղաքացիական թիրախների տարբերությունները, ինչպես նաև անգութ անհանդուրժողականության հանգեցրեց այն ազգային խմբերին ոչնչացնելու նպատակով, որոնց կասկածում էին թշնամուն բարոյապես կամ նյութապես աջակցելու մեջ։

«Համատարած պատերազմի» դոկտրինն ստեղծվեց ոչ թե Թուրքիայում, այլ Արևմուտքում։ Դրա հեղինակը ոչ թե թուրք բռնակալ էր, այլ ամերիկացի գեներալ Ֆիլիպ Շերիդանը, որը Գերմանիայի առաջին կանցլեր Օտտո ֆոն Բիսմարկին գրեց. «Պատերազմի պայմաններում համարժեք ռազմավարության նպատակն է նախևառաջ թշնամու բանակին հասցնել հնարավորին չափ շատ վնասակար հարվածներ, ապա բնակիչներին պատճառել այնքան տառապանքներ, որ նրանք խաղաղության տենչան և իրենց կառավարիչներին ստիպեն պահանջել այն։ Բնակչությանը պետք են միայն աչքեր, որպեսզի նա կարողանա լաց լինել պատերազմի պատճառով»։

Երբ 1914 թ. Թուրքիան պատերազմի մեջ մտավ կենտրոնական տերությունների կողմից, էթնիկական հին վեճերը միաձուլվեցին համատարած պատերազմի գործի դրած մահացու նոր դինամիկային։ Հայերի ջարդերը դարձան ներքին թշնամու դեմ կատաղի ու անխնա բանակի պայքարի հետևանքը։ 1915 թ. վատ վարձատրվող զինվորները և բանակում ծառայող քրդական [illegible] պետք է [illegible] գտ[illegible] [illegible]։ Նրանց համար [illegible]տված դարերը սև ցուցակում մի մեծ շրջան էր կազմում, նախքան այն մասնակարգված կառավարության գրասենյակներ վերադառնալը։ Հենց միայն գոյատևելու նպատակով թուրքական զորամիավորումները դիմում էին ընդհարումների և զինված հարձակումների։

1915 թ. կեսերից այդ հարձակումները ամայացնում էին հայկական քաղաքներն ու գյուղերը։ Եղուզակները թուրքական համազգեստ էին կրում, և վատ վարձատրվող ու թերսնվող զինվորներն սպանում էին անպատիժ կերպով, հալածում տեղահանվածներին և նրանց ուղեկցում հարավ, դեպի համակենտրոնացման ճամբարներ կամ կլիմայական դաժան պայմաններում գտնվող կայանավայրեր։

Այս ջարդը միախառնեց նախկին վեճերն ու նոր դինամիկան։ 1915 թ. թուրքերի կայսրությունը պայքարում էր հանուն գոյատևման, բայց առավել հանցավոր դրդապատճառներ կիրառվեցին տեղահանություն սկսելու համար։

Սկզբնական շրջանում թուրքերի ոճիրներն էին թալանը և լայնորեն գործադրվող բռնությունները։ Թուրքերն ասում էին, որ հայերը հեռանան։

Նրանք ուզում էին նաև տիրանալ հայերի հարստություններին և պատրաստ էին հանուն դրա սպանել, տանջել ու խեղանդամ դարձնել։ Ողբերգությունները հին էին, մինչդեռ կիրառվող միջոցները նոր էին ու սարսափելի։

Այդ ոճիրը չգործվեց ամենից գաղտնի. բազմաթիվ անձինք ականատես եղան հայերի տեղահանության ու ջարդին։ Դրանցից մեկը Թուրքիայում գերմանացի միսիոներ Յոհաննես Լեփսիուսը, որը Գերմանիայի Արևելյան առաքելության և գերմանա-հայկական ընկերության նախագահն էր, մանրամասն զեկուցագիր պատրաստեց իր առաքելության կենտրոնավայր ուղարկելու համար, որը մասնավոր կարգով պետք է տարածվեր Բեռլինի ազդեցիկ շրջանակներում, որտեղ նա ակնկալում էր գտնել ջարդերին վերջ դնելու ընդունակ մարդկանց։

Գրաքննությունն արգելեց հանրային բանավեճն այն հարցի շուրջը, որը կարող էր տհաճ կացության մեջ դնել Գերմանիայի դաշնակցին։ Լեփսիուսի խոսքերն աներկբայելի էին։ Նա իր զեկուցագրում նշում էր, որ հայերի երեք քառորդը զրկվել է իր ունեցվածքից, արտաքսվել տներից և իսլամ ընդունելուց հրաժարվելու դեպքում սպանվում է կամ աքսորվում անապատ։ Հայերի միայն 1/7-ին էր հաջողվել խուսափել աքսորից։

Լեփսիուսը մեղադրում էր «Միություն և առաջադիմություն» կոմիտեի հետ առնչվող քաղաքական շրջանակներին, որոնց պատասխանատու համարելով տեղահանության համար, թեև այն գործադրվում էր կառավարական դեկրետով։ Երիտթուրքերի «ակումբները» տարբեր քաղաքներում եղուզակախմբեր էին կազմում, որոնց նպատակն էր տեղահանվածներին «դուրս բերել» իրենց քաղաքներից և կողոպտել, բռնաբարել և սպանել, ինչպես հարմար էին գտնում։

Հայ վերապրողների վկայությունները հաստատում են Լեփսիուսի դիտողումները։ Բայբուրդ քաղաքն ուներ 17 հազար հայ բնակչություն։ Հունիսի առաջին երկու շաբաթներին 70 հայեր բանտարկվեցին կամ լեռներ տարվեցին, անշուշտ, գնդակահարվելու համար։ Հայ եպիսկոպոսը և մյուս յոթ ազդեցիկ անձինք կախաղան հանվեցին։ Մյուսները, որոնք հրաժարվեցին թողնել քաղաքը, սպանվեցին տեղում։ Քաղաքի և շրջակա գյուղերի բնակչության մնացած մասն այնուհետև տեղահանվեց երեք հաջորդական խմբերով։

Մի կին, որի ամուսինը մահացել էր, ներկայացրեց այդ թվի երթի սարսափները նկարագրող հաշվետվություն։ 1915 թ. հունիսի 14-ին խումբը տեղահանվել էր դաշտ և 400-500 անձանց հետ։ Քաղաքի թուրք կառավարիչները գինիկորեն իրենց մաղթել էին «հաջող ճանապարհորդություն»։ Շարասյանն ուղեկցում էին 15 ժանդարմներ։ Մեկնումից երկու ժամ անց իրենց վրա հարձակվել էին զինված ավազակներ, որոնք շարասյան «պահապանների» համաձայնությամբ լիովին կողոպտել էին մարդկանց։ Հաջորդ շաբաթ 15-ից բարձր տարիքի բոլոր տղամարդիկ սպանվել էին մահակների հարվածներից։ Ջահել կանայք և երեխաներն առևանգվել էին։ Առաջ շարժվելով, գաղթականները տեսել էին իրենցից շատ տեղահանվածների դիակներ։ Շատ այլ մարդիկ կողոպտված էին, քայլում էին բաց երկնքի տակ և շուտով գրեթե ամբողջովին մաշվեցին։ Ճանապարհին, իրենց կողքից, սայլերով անցան մոտ 30 թուրք այրիներ, որոնց ամուսինները զոհվել էին պատերազմում։ Նրանցից մեկը մի հայ բռնեց և անձամբ սպանեց նրան։

Ավելի ուշ, հայ այրին և իր դուստրը հայտնվեցին հետևյալ ընտրության առջև. մնալ շատ այլոց հետ, կամ տեղ զբաղեցնել թուրքական սայլերում։ Եթե ուզում էին ողջ մնալ, պետք է իսլամ ընդունեին։ Երբ հասան Էրզրումի հարթավայր, Եփրատի ափերին դիակներ տեսան ամենուրեք, տեսան նաև ցեխի մեջ նետված երեխաների։

Հայուհիները փորձում էին թաքնվել «երեսը ծածկելով» և մահմեդականի պես հագնվելով։ Երբ բռնում էին զգեստափոխված որևէ մեկին, նրան գնդակահարում էին տեղում։ 32 օր հետո այրին իր դստեր հետ հասավ Կոստանդնուպոլիս։ Մնացյալն անհայտ է։

Հայերի տեղահանության հանցավոր բնույթը հաստատվեց պատերազմից հետո 1919 թ. կայացած թուրքական ռազմական դատավարություններում։ 1916 թ. Լեփսիուսի խորհրդարանական զեկուցագրում նշված փաստերը հավաստվեցին հենց թուրք դատավորների կողմից։ Օսմանյան քրեական օրենսգրքի 45-րդ ու 180-րդ հոդվածների և զինվորական քրեական օրենսգրքի 171-րդ հոդվածի համաձայն, մեղադրյալներից մեկը դատապարտվեց մահվան, որն ի կատար ածվեց 1919 թ. ապրիլին՝ ջարդերն սկսվելուց 4 տարի անց։

Տարիներ անց, պատերազմական ոճիրների այս ամբողջությունն ստացավ «ողջակիզում» անվանումը։ Այս տերմինի կիրառությունը միաժամանակ անհրաժեշտ է և խնդրահարույց։ Ոճիրը մի ամբողջ համայնքի սիստեմատիկ տեղահանությունն էր, նվաստացումը և բնաջնջումը։ Երեխաների ջարդը ցույց է տալիս, որ ոճրի նպատակն էր բնաջնջել հայ մատաղ սերունդը չափահասների հետ միասին։

Սակայն, մի կողմ թողնելով իր նախնական կրոնական իմաստից դուրս «ողջակիզում» տերմինի կիրառման դժվարությունը, կարևոր է նշել, որ առաջին աշխարհամարտի պատմության այս դրվագը իր ողջ անարգությամբ հանդերձ, շատ տարբեր է Աուշվիցի և Տրեբլինկայի ողբերգություններից։

Այստեղ խոսքն, այսպես կոչված, «արհեստագործական» բնաջնջման մասին էր, որը հիշեցնում է ավելի վաղ Բալկաններում կամ 19-րդ դարում Ամերիկայում հնդկացիների դեմ գործադրված ջարդերը։ Այս բնաջնջման գաղափարախոսական նախապատրաստությունը մակերեսային էր, և Արևելյան Պրուսիայից մինչև Բելգիա ու Ֆրանսիա պատերազմական մյուս հատվածներում 1914 թ. գաղթականների ալիքները ցույց տվեցին, որ ժողովրդական խուճապ շարժումները, ինչպես նաև քաղաքացիական անձանց դեմ հալածանքների բազմապատկումը անխուսափելի էին համարվում պատերազմական պայմաններում։

Այսպիսով, տեղահանությունն ինքնին ցեղասպանություն չէր։ Տեղահանությանը զուգորդված կայր սպանություններն արդեն մտնում էին դրան։ Այդուհանդերձ, 1915 թ. և հետագա տարիներին հայերի հանդեպ թուրքերի գործած ոճիրների պատճառը ցեղային չափանիշներն էին։ Հայ կանայք կարող էին մահից խուսափել իսլամ ընդունելով։ Նացիստական օկուպացման տարիներին հրեաները չունեցան այդ «բախտը». նրանց ճակատագիրը վճռվում էր իրենց «արյամբ» և ոչ թե կրոնական կամ քաղաքական համոզմունքներով։

Որոշակի իմաստով հայերի ջարդերը եզակի երևույթ դարձան։ Դրանք ցուցադրեցին, թե ինչ կարող է պատահել, երբ ընչաքաղցությունը ու էթնիկական ատելությունը համատարած պատերազմի պայմաններում գործի են դրվում անգութ բռնապետների կողմից։ Այն, ինչ տեղի ունեցավ 1915 թ. Արևմտահայաստանում, հետագա վատթար սարսափների ահավոր նախանշանն էր։

«Լը Մոնդ», 3 օգոստոս

digitised by A.R.A.R.@

ԹՈՒՐՔԻԱ

Հիքմեթ Չեթինի հարցազրույցը

Պետական գործերում գաղտնիք չպետք է լինի

Թուրքիայում շարունակվում են նախկին արտաքին գործերի նախարար Հիքմեթ Չեթինի սկանդալային պաշտոնանկության շուրջ ծավալված բանավեճերը: Ինչպես մեր նախկին հոդվածներում գուշակել էինք, հասարակությանը Չեթին-Կարայալչըն հակամարտության ձեւով մատուցվող քաղաքական ճգնաժամի ետեւում իրականում թաքնված էր Չիլլերի եւ Չեթինի փոխհարաբերություններում առկա առճակատումը: Օգոստոսի 1-ին «Հյուրրիյեթի» թղթակից Սեդաթ Էրգինին տված հարցազրույցում, որից քաղվածքներ ենք ներկայացնելու ստորեւ, նախկին արտգործնախարարը մասամբ լույս է սփռում այդ փոխհարաբերությունների կնճռոտ կողմերին: Չեթինի անձի նկատմամբ մեր կողմից ցուցաբերվող հետաքրքրությունը պատահական չէ, քանի որ Հայաստանի Հանրապետության անկախության առաջին երկուուկես տարիներին, երբ բավական ինտենսիվ երկխոսություն էր տարվում հայ-թուրքական հարաբերություններին բնականոն ընթացք տալու եւ երկու երկրների միջեւ տնտեսական համագործակցության սկիզբ դնելու համար, մեր արտգործնախարարության հիմնական խոսակիցը Չեթինն ու նրա գլխավորած գերատեսչությունն էր: Այդ նրա գլխավորությամբ թուրք դիվանագետները ԵԱՀԽ-ում, ՄԱԿ-ում եւ Իսլամական կոնֆերանսի կազմակերպությունում քանիցս էին գործադրում արցախյան հիմնահարցը Ադրբեջանի օգտին լուծելու եւ միջազգային ասպարեզում Հայաստանին առանձնացնելու նպատակով: Ինչեւիցե, Չեթինի հեռացումով մի ամբողջ էջ է փակվում ոչ միայն թուրք դիվանագիտության պատմությունում, այլ նաեւ հայ-թուրքական հարաբերություններում: Նոր նախարար Մյումթազ Սոյսալը, որն, ըստ ամենայնի, շատ ավելի արկածախնդիր է, քան իր նախորդը, արդեն պատրաստվում է կադրային փոփոխություններ իրականացնել իր գերատեսչությունում: Այնպես որ, այսուհետեւ հայ դիվանագիտությունը գործ կունենա ոչ միայն թուրքական նոր քաղաքականության, այլեւ այն իրականացնող բոլորովին նոր կադրերի հետ:

– Դուք հայտարարել էիք, որ (1993-ի) հոկտեմբերին Վաշինգտոնում նախագահ Քլինթոնի հետ ունեցած առանձնազրույցի բովանդակության մասին Չիլլերը ձեզ ոչինչ չէր հայտնել: Իսկ հետագայու՞մ էլ ոչինչ չհայտնեց:

– Ավելի ուշ բանավոր տեղեկություն տվեց: Բայց հանդիպումից անմիջապես հետո ես նրանից ոչինչ չիմացա: Ես վարել եմ հարյուրավոր հեռախոսազրույցներ, բոլորն էլ արձանագրվել են: Անմիջապես կանչում էի իմ խորհրդականին, նրան հայտնում, թե որ երկրի արտգործնախարարի հետ եւ ինչի մասին եմ խոսել: Դրանք բոլորը մտել են պետության արխիվ: Իսկ եթե դա լինում էր նախապես ծրագրված հեռախոսազրույց, այն ձայնագրվում էր...

– Արդյոք եղե՞լ են վարչապետի հեռախոսազրույցներ, որոնք արխիվ չեն մտել:

– Ես նույնիսկ չգիտեմ նրա հեռախոսազրույցների քանակը:

– Նախագահ Քլինթոնի հետ վարչապետի ունեցած հանդիպումների ո՞ր մասն է արձանագրվել:

– Ճշգրիտ չգիտեմ, սակայն կարծում եմ ոչ բոլորը:

– Արդյոք դուք ձեր նախարարության 2.5 տարում որեւէ սխալ չե՞ք գործել:

– Այս հարցը ես ինձ հաճախ եմ տվել: Նման դեպք չեմ հիշում: Իհարկե, երբեմն մեր բոլորի մեղքով հասարակությունը սխալ էր կողմնորոշվում: Տպավորություն էինք ստեղծում, թե իբր Թուրքիան ի վիճակի է բոլոր հարցերը լուծել: Դա չպիտի արվեր: Մեր մեղքով հասարակությունն սպասում էր, որ Թուրքիան միայնակ իր զորքը կմտցնի Բոսնիա եւ կսկսի պատերազմել սերբերի հետ կամ Անդրկովկասում հայերի հախից կգա: Այնուհետեւ մթնոլորտ ստեղծվեց, որ Թուրքիայից սպասում էին անհնարինը հնարավոր դարձնել: Արդյոք ես չէի՞ կարող նպաստել, որ ակնկալիքներն իրատեսական լինեին: Այդ ուղղությամբ քայլեր գործադրեցի, եւ արդյունքն ակնհայտ է: Ո՞վ կարող էր երազել, որ թուրքական խաղաղարար ուժերը կմեկնեն Բալկաններ...

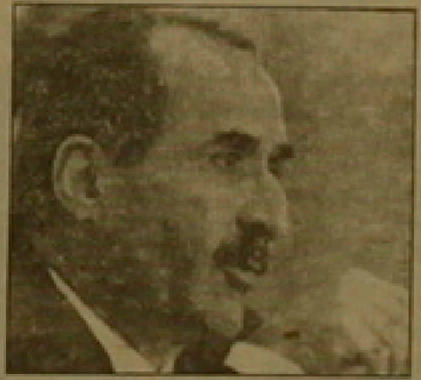

– Նման հանդիպումների ժամանակ արձանագրություն չի՞ կազմվում:

– Կարծում եմ: Եղան դեպքեր, երբ արձանագրություն չկազմվեց:

– Բայց չէ՞ որ ըստ պետական ավանդույթների, յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ արձանագրություն է կազմվում...

– Ես վարչապետին ասացի հետեւյալը. պետական գործերում գաղտնիք չպետք է լինի: Արձանագրվում են նույնիսկ հեռախոսազրույցները... Չէ՞ որ գոյություն ունի պատասխանատվություն պետության առջեւ:

ԷՍՏՈՆԻԱ

Ամերիկան չի ճեղքում ժամկետը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Վաշինգտոն փոստ» թերթը հաղորդում է, որ ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի համաձայնեցման հանձնաժողովը Քլինթոնի վարչակազմի եւ դեմոկրատ օրենսդիրների մեջ նրա դաշնակիցների ճնշմամբ որոշել է օտարերկրյա ռազմական օգնության օրինագծից հանել այն դրույթը, որ Ռուսաստանը պետք է Էստոնիայից զորքերը դուրս բերի մինչեւ օգոստոսի 31-ը: «Մենք մեզ հանգիստ ենք զգում Ելցինի եւ Մերիի համաձայնագրի հարցում, ասաց վարչակազմի բարձրաստիճան ներկայացուցիչներից մեկը: Ուստի չենք ուզում պահպանել զորքերի դուրսբերման ռուսական օրվա հիշատակումը»: Հանրապետական սենատոր Մաքոնելը փորձել էր համոզել, թե կարեւոր է Մոսկվայի համար պահպանել վերջին ժամկետը, եւ որ իր ողջումը կպահանջի Մոսկվայի կողմից Էստոնիայից զորքերի դուրսբերման պարտավորության կատարումը: Սակայն հանձնաժողովը որոշել էր հանել այդ դրույթը: «Վարչակազմը հաջողության հասավ, Ռուսաստանի վրայից վերացնելով ճնշումը: Երբ հիմա Ռուսաստանը հրաժարվի համաձայնագրից, նախագահը նրա վրա ներգործելու լծակներ չի ունենա», նշվում է հոդվածում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. Երեւանի պետական համալսարանի Իջեւանի մասնաճյուղը (նախկին Իջեւանի տարածաշրջանային ֆոլեջը) հայտարարում է ընդունելություն 1994-95 ուս. տարվա հետեւյալ մասնագիտությունների համար.

Մասն. շիֆրը	Մասնագիտությունը	Ընդունելության քննությունները: մրցութային	քննութ.		ոչ մրց.
	Բնական գիտությունների ֆակուլտետ				
001	Մաթեմատիկա	Մ/գ	ֆ/գ		հլ/գ
005	Ֆիզիկա	ֆ/գ	մ/գ		հլ/գ
	Տնտեսագիտության ֆակուլտետ				
018	ընդհանուր տնտեսագիտություն	մ/գ	օտլ/գ	հլ/գ	
*	Հումանիտար գիտությունների ֆակուլտետ				
019	Պատմություն	ՀժՊ/բ	օտլ/գ	ՀԼ/գ	
024	Հայոց լեզու եւ գրականություն	ՀԼԳ/բ	ՀԼ/գ*	օտլ/գ	
080	Մանկավարժություն եւ հոգեբանություն	Հլ/գ	ՀժՊ/գ	օտլ/գ	
	Կիրառական արվեստի ֆակուլտետ				
112	Դեկորատիվ կիրառական արվեստ	Գծն	գն	Կոմ	Հլ/գ

Օգտագործված համառոտումներ.
Մ մաթեմատիկա — օտլ. օտար լեզու — գծն. գծանկար
ֆ ֆիզիկա — հլգ հայոց լեզու եւ գրականություն — Գն գեղանկար
Հլ. հայոց լեզու — ՀժՊ հայ ժողովրդի պատմություն — Կոմ կոմպոզիցիա
/գ/ գրավոր
/բ/ բանավոր

2. Ընդունելությունը կատարվում է ՀՀ կառավարության հաստատած մասնագիտությունների եւ քննությունների ցանկի, տեղերի քանակի եւ ՀՀ պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների 1994 թ. ընդունելության քննությունների կանոնների համաձայն:

3. Դիմումի հետ անհրաժեշտ է ներկայացնել.
ա/ կրթության մասին վկայականի բնագիրը
բ/ բժշկական տեղեկանք /ձեւ 86 Ու/
գ/ 6 լուսանկար՝ 3.4 սմ չափի
դ/ զինվորական ծառայության հետ առնչության մասին փաստաթուղթ
(զորակոչային տարիք ունեցող դիմորդներից փաստաթղթերն ընդունվում են զինհավաքային փաստաթղթերում տարկետման իրավունք տվող համապատասխան նշումի առկայության կամ զորակոչվելու պատճառը հաստատող այլ նշումների դեպքում)
ե/ անձը հաստատող փաստաթուղթ
զ/ լրացուցիչ տեղեկանքներ/տեղեկանք 1-ին կամ 2-րդ խմբի հաշմանդամ, երկկողմ ծնողազուրկ կամ ծնողների խնամքից զրկված լինելու մասին/
է/ Ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար սահմանված վճարը դիմորդները մուծում են բուհում:

4. Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ օգոստոսի 17-ը: Քննաշրջանը սկսվում է օգոստոսի 20-ից:

5. Ընդունվողները կօգտվեն ԵՊՀ ուսանողների արտոնություններից եւ իրավունքներից: Պետական պատվերով նախատեսված տեղերի քանակով ուսանողները կստանան կրթաթոշակ:

6. Հասցեն՝ ք. Իջեւան, Իջեւանյան փող., թիվ 1

7. Մանրամասն տեղեկությունների համար կարելի է զանգահարել
28-50-61 (ք. Երեւանում) կամ
3-23-52, 3-22-09, 3-22-02 /ք. Իջեւանում/ հեռախոսահամարներով:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Շարունակվում են Ադրբեջան-Արեւմուտք բանակցությունները

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՍ: Հյուսթոնում շարունակվում են բանակցությունները պայմանագրի վերջին տարբերակի վրա, որը պետք է ստորագրեն Ադրբեջանն ու արեւմտյան նավթային ընկերությունները: Այդ առիթով ԱՄՆ-ում գտնվող Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության փոխնախագահ Իլհամ Ալիեւը հուլիսի 28-ին Սպիտակ տանը հանդիպում է ունեցել ԱՄՆ-ի Ազգային անվտանգության խորհրդի Ռուսաստանի, Ուկրաինայի եւ Եվրասիայի բաժնի պետ Ռիչարդ Յոնգի հետ: Վերջինս շատ բարձր է գնահատել ընթացիկ բանակցությունների նշանավոր արդյունքը եւ նշել, որ պայմանագրի շուտափույթ ստորագրումը կարող է էական շրջադարձ հանդիսանալ ադրբեջանա-ամերիկյան հարաբերություններում:

Կողմերն անդրադարձել են նաեւ ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, որի ընթացքում տիկին Յոնգը շատ բարձր է գնահատել Ադրբեջանի հակամարտության խաղաղ կարգավորման ԵԱՀԽ-ի ծրագիրը: Ալիեւն իր հերթին նշել է, որ Ադրբեջանը մեծ նշանակություն է տալիս այդ գործընթացում ԱՄՆ-ի ակտիվացմանը.

Ալիեւը հանդիպումներ է ունեցել նաեւ մի քանի սենատորների հետ, որոնց խնդրել է վերանայել Ադրբեջանին ցուցաբերվելիք օգնության Կոնգրեսի սահմանած արգելքը: Վերջիններս նշել են, որ դրա համար լայն քաղաքական աշխատանք պետք է տարվի ԱՄՆ-ի քաղաքացիներին Ադրբեջանի իրական վիճակը ներկայացնելու ուղղությամբ: Միաժամանակ սենատորները նույնպես նշել են, որ նավթային պայմանագրի ստորագրումը կարող է մեծապես նպաստել այս հարցի դրական լուծմանը:

Սերբիայի ուղղափառ եկեղեցին գոհ է հանրաքվե անցկացնելու վճռից

ԲԵԼԳՐԱԴ, 7 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌՈՒԱՆՍԱ-ՄԱՐՔ: Սերբիայի ուղղափառ եկեղեցու ղեկավարությունը եպիսկոպոսների հատուկ խորհրդաժողով հրավիրեց, որտեղ կքննարկվի Բոսնիայի սերբերի հետ հարաբերությունների խզման դաշնակցային կառավարության հրամանագիրը: Ինչպես հայտնի դարձավ եկեղեցու շրջանակներում, տեղական եկեղեցին մտադիր չէ փոխել իր քննադատական դիրքորոշումը միջազգային կոնտակտային խմբի առաջարկած սահմանազատիչ քարտեզների նկատմամբ: Սերբիայի ուղղափառ եկեղեցին գոհունակություն հայտնեց հաշտության ծրագրի հարցին նվիրված հանրաքվե անցկացնելու Սերբիայի Հանրապետության խորհրդարանի որոշման առթիվ:

Ռուսաստանում էմիսիա չի սպասվում

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՍ: Սանկտ Պետերբուրգում գտնվող ՌԴ վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը հայտարարել է, որ Ռուսաստանը չի պատրաստվում ոչնչով չապահովված թղթե դրամ տպել: Նա նշել է, որ դաշնային բյուջեի կատարումը երկրով մեկ ընթանում է 76 տոկոսի մակարդակով: Արդյունքում, առանձին հոդվածներում նախատեսված գումարները, ըստ վարչապետի, հարկ է լինում տեղափոխել մի ծրագրից մյուսը: Որպես օրինակ է բերվել կենսաթոշակների ինդեքսավորումը: Վարչապետը միաժամանակ տեղեկացրել է, որ կառավարությունը շուտով քննության է առնելու Պետերբուրգի իշխանություններին 100 մլրդ. ռուբլի տրամադրելու հարցը, որը պետք է ուղղվի քաղաքում [illegible] ինդեքսավորմանը: Նա խոստացել է նաեւ օժանդակել Պետերբուրգի մետրոպոլիտենի շինարարությանը:

Վթար Տերնյանսկի ջրամբարում

ՏԵՐՆՅԱՆՍԿ, 8 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՍ: Օգոստոսի 7-ին Բաշկիրիայի Տերնյանսկի ջրամբարում առաջացած ճեղքվածքը խոշոր ջրհեղեղների պատճառ է դարձել, որի արդյունքում արդեն կան զոհեր: Զուգահեռաբար, վերջին երկու օրերի առատ անձրեւների արդյունքում մեծ ու փոքր գետերը դուրս են եկել հունից եւ քերնեքերան լցրել բոլոր ջրամբարները: Հիշյալ ամբարտակի վթարի արդյունքում մոտավորապես 6 մլն. խմ ջուր է սկսել հոսել դեպի հարակից ավանները: Անջատվել է կապը, շարքից դուրս են եկել հաղորդակցման միջոցներն ու ճանապարհները: Հնարավոր նոր հեղեղումների սպառնալիքից 750 մարդ էվակուացվել է:

«ՆԱԶԱՐԵԹ» ՀՈԳԵԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

2-շաբաթյա խմբային հոգեթերապիա

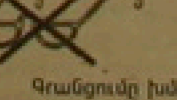

ծխելուց հետ սովորելու

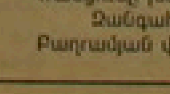

տեսողությունը լավացնելու
(կարճատեսություն, շլություն եւ այլն)

Գրանցումը խմբերում ամեն ամսվա 10-ին եւ 25-ին:
Զանգահարել ժ. 11-15-ը, հեռ. 56-35-58:
Բաղրամյան փող., Գրողների տուն, աջ թեւ, 4 հարկ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

...Կարելի է ամուր փակել երկրի դռները, կոնցեպտուալ արվեստը լուսամուտներից ներս կխուժի, լուսամուտները՝ ծխնելույզներից կսողոսկի, ծխնելույզները՝ գետնի տակից կբուսնի, որովհետեւ մարդկությունն ամենուր այս ուղղության համար դյուրուտ հող ունի: Դրանով նա վերադառնում է նախամարդու իր գիտակցական ակունքներին, բայց արդեն նոր ու կատարելագործ ծեսերով, որովհետեւ պահեստում մոտ 30 հազար տարվա ստեղծագործություն ունի: Կոնցեպտուալիստները մերժում են արվեստի ավանդական ըմբռնումը: Դարակեսին Յոզեֆ Բոյսն առաջ քաշեց «արվեստի ծավալուն տեսությունը», Բենը հայտարարեց, որ ամեն ինչ է արվեստ: Նրանց հետնորդներից շատերը դադարեցին նյութական գործեր ստեղծել՝ պատճառաբանելով, որ իրենց մտապատկերներում այն արդեն կա, եւ կարիք չկա ծանրաբեռնել արվեստի պատմությունը: Ինչ լավաց էլ անելու լիռի նոր անուններ են հայտնվել: Պարսկահայ լուսանկարչուհի Սարիս Կարապետյանին դարձյալ հուզում է խաչերը. այս տարի՝ երկաթբետոնի պատառիկների շարքը, մի տեղ՝ «ժյուսկի» (կոռս) ձեւակերպությամբ, մի տեղ՝ լավաշներով: Մյուս շարքն արդեն երկնաքերներ է պատկերում: Անցյալ տարի Շարիսի պատկերներում կոնցեպտուալ երանգը շատ թույլ էր շոշափվում, իսկ այս տարի այն բավական հստակ է: Կարեն Անդրեասյանը ժամանակաշրջանի շարքով պատկերում է Երեւանի մետրոյի երկաստիճանական կայարանից մինչեւ Հանրապետության հրապարակ լուսանկարված տարածությունը՝ առանց որեւէ շեշտադրության: Ցուցադրվում է նույն սկզբունքով ու նույն հատվածում նկարահանված ֆիլմ: Ոչ մի մեկնաբանություն: Կյանքի ռիթմին համընթաց ֆիլմ, որի մասին երազում էր կինոբեմադրիչ Հարություն Խաչատրյանը: Իհարկե, կարելի խոսել կոնցեպտուալ ժամանակագրությունը առաջ չար է լցռը եւ իրադարձություններին հանձնելու էր նախօրոք պատրաստված անդամասնումը. «Իրադարձությունների համար առաջարկում եմ հաղորդակցման նոր ֆունկցիա, ասաց նա: Ինչ վերաբերում է այս արվեստին, Հայաստանում այն դեռեւս լաբորատոր վիճակում է, փորձ ենք անում ճշտել մեր օրգանիզմը՝ ֆիզիկական օրգանիզմի նկատմամբ»: Ի դեպ, ակցիան բավական մեծ տարածություն էր ընդգրկելու՝ 2 հազ. կմ: Սոնիա Պալասանյանի ինստալյացիաներն այս տարի մեկնաբանություն չունեն եւ անգամ վերնագիր, չնայած հեղինակը ողնում է, որ իր ինստալյացիաներն ի վերջո շարունակում են քաղաքական ուղղվածությունը: Նա չմեկնաբանեց նաեւ գինու, շամպայնի փոշուս շեշտ ներկայացնող իր գործը: Ցուցահանդեսին որպես հյուր մասնակցում է ամերիկահայ նկարիչ Մարկո Գրիգորյանը՝ թանգարանի աստիճաններով վերից վար (ոտքով ու կավիճով) ձգվող իր ստեղծագործությամբ:

Ակցիա թուղթ ու գրիչով ցուցահանդեսից հետո

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հովհաննես Թումանյանի երեւանյան թանգարանում ներկայացվում է հայ ավանգարդիստների 3-րդ ցուցահանդեսը՝ սփյուռքահայ արվեստագետ Սոնիա Պալասանյանի մասնակցությամբ (ցուցադրանքի հեղինակը նա ինքն է):

ներ «արվեստից օտարման» այս ուղղության (Փարիզյան արվեստաբանների կողմից անունն է) ներկայացուցիչները, միեւնույն է, դավանում փիլիսոփայությունն է, հեղինակի գաղափարներն ու ես-ը: Բոյսի առաջին ակցիան տեսած նշանավոր նկար բացատրել էր (նա իր թիվ 1 ակցիան համարում է տեխնիկական ծնունդը՝ կտրված պորտալարով վերի ցուցադրում):

Դյուշանը ցուցահանդես էր բերում ունիտազը, ոմանք դատարկ սրահներ, որոնք դիտելու համար մաքուր ոսկի էին պահանջում: Ի դեպ, ավելի վաղ, Սալվադոր Դալին սյուրռեալիստների ցուցահանդեսին ներկայացել էր ջրասուզակի հագուստով: Իսկ 1993-ին Հենրի Էլիբեկյանն իր երեւանյան ցուցահանդեսը բացեց ոտից գլուխ վիրակապված՝ «Հայաստան, Նախիջեւան, Արցախ» քաղաքական ակցիայով: Կոնցեպտուալ արվեստի մեջ մոգական ձգտողություն կա, առաջին հայացքից՝ պծություն:

Ու մոդեռնիզմի բազմագլուխ դաշտում իրենց ինքնությունը պահպանելու համար հայ նկարիչները հայտարարեցին, որ իրենց ուղղը զուտ հայկական է եւ «համաստեղծական» անունով կնքեցին իրենց: Արման Գրիգորյանը՝ Հայաստանում այդ արվեստի ամենաակտիվ ջատագովը, 3-րդ հարկ խմբի հիմնադիրներից, ողնում է, որ արվեստը կյանք չէ, կյանքն էլ՝ արվեստ. «Մեր արվեստն ի վերջո կոմպրոմիս է մարդու, բնության եւ քաղաքակրթության միջեւ, օրինակ, ինձ համար արժեք ունի ոչ թե ստեղծագործությունը, այլ արվեստագետը, նրա ոգեշնչումը ստեղծագործելու պահին...»:

Թումանյանի թանգարանում այս ուրբաթ բացված ցուցահանդեսը եւս Արմանը բնորոշեց որպես համաստեղծական: Մանիֆեստները, ակցիաները, պերֆորմենսները, ինստալյացիաները Երեւանում մեծամասնության համար դարձյալ անհասկանալի են, փոխառվածության համար՝ համաշխարհային ավանգարդի յուրօրինակ պատառիկներ են:

Սոնիա Պալասանյանի այս տարվա ցուցադրանքում անցյալ տարվա ցուցահանդեսի շատ անուններ բացակայում են: Սեւ Հենզոն իր աղբի զամբյուղով ու Մալեւիչի սեւ քառակուսին վիճարկող մանիֆեստով, Ազատն իր «ավազոտ» ակցիաներով, Արման Ներկարարյանը, Ա-cns-Ucns...

Դրա փոխարեն լուսանկարիչ Ներին Ավետիսյանը ցուցադրում է իր բազմակի սեւ քառակուսիները՝ երկնագույնի ու մոխրագույնի հետ թեւ թեւի: Ի տարբերություն ռեալիստական, թերեւս նաեւ ռոմանտիզմի, կոնցեպտուալ արվեստը կոնկրետ չէ՝ մեկնաբանությունների չափազանց մեծ հնարավորություն է տալիս: Դրանով տարբերվում է եւ աբստրակտից, որն ողջակի թված ունի ցանկացած մեկնաբանության վրա:

Ցուցասրահի դրսից բացվող դուռը եւս ստեղծագործության նյութ է դարձել Նարեկի համար՝ ընդամենը մի մակագրությամբ. «Չմտնել եւ դուրս չգալ», եւ դրված կնիքով:

Անցյալ տարվա ցուցահանդեսի ամենացցուն ինստալյացիան փողոցից բերված կոյուղու լյուկերի կափարիչներն էին: Այս տարի Սամվել Բաղդասարյանի մոտ մեկ տասնյակ ակոռնաս հեռախոսները. «Անհաղորդություն անհաղորդակցությունից հետո»: Հաղորդակցության գաղափարը բավական ուժեղ է Սամվել Բաղդասարյանի ինստալյացիաներում ու դրանց հեղինակային մեկնաբանություններում: Երեւանի սիրտի հատակագծի կենտրոնը նշված է I-VI թվերով, ներկայացնում է Ալեքսանդր Թամանյանի, Մարտիրոս Սարյանի, Հովհաննես Թումանյանի, Ալեքսանդր Սպենդիարյանի, Կոմիտասի, Սայաթ-Նովայի արձանները: «Ցուցահանդեսի բացման-փակման» արարողությունը Սամվելն ավարտելու էր ակցիայով, հանձնելու էր քաղաքի նշված վայրե-

նում այս տրամադրության վրա, որովհետեւ անգլիացու մեկնաբանությունը պարզապես հիշեցնում է, որ «ամեն ինչ վերահսկվում է»: Նա-

Ի դեպ, ցուցասրահը խմբին տրամադրվել էր այն վերանորոգելու պայմանավորվածությամբ: «Ձմեռը սանիրը կաթեցել էր, քանի ամիս էր, ոչ մի կերպ չէինք կարողանում վերանորոգելու միջոցներ գտնել, իրենք 3 ժամում կարգի բերեցին, ասաց թանգարանի տնօրեն, բանաստեղծ Արմեն Շեկոյանը, ցուցահանդեսը, անկեղծ ասեմ, իմ ճաշակին խորթ է, երեւի ջահել չեմ արդեն, դրանից է: Բայց երբ այսքան մարդիկ են այցելում, գնահատում, ուրեմն մի բան կա: Շատ եմ ցանկանում այստեղ ցուցահանդեսներ ու համերգներ կազմակերպելու երեւույթը, բայց չէ՞ որ դրանք Թումանյանի թանգարանը կենդանացնում ու աշխուժացնում են»:

Կարելի է ասել, որ վերանորոգումը խմբի մինչցուցահանդեսային ակցիան էր: Ցուցահանդեսի ընթացքում իրենց ակտիվ ակցիան էին անցկացնում անտանելի շոգն ու ճանճերը: Հետո արվեստաբան Հենրիկ Իգիթյանը համաձայնվածներին հրավիրեց Մարկո Գրիգորյանի եւ նրա ստեղծագործության առջեւ նկարվելու. դա այցելուների ու մասնակիցների համատեղ ակցիան էր: Իսկ սա էլ իմ ակցիան է, իհարկե, ես կարող էի թերթի էջը դատարկ թողնել՝ որպես լրագրողական նեցուցահանդեսային ակցիա, բայց թերթի համար դա թերեւս շռայլություն լիներ, իսկ Աշոտ Մարտիրոսյանը, որը ձեւավորում է «Ազգի» մշակութային էջը, անպայման գովազդ կտեղադրեր այդ բաց սյունակներում կամ կլցներ սեփական տողերով, ինչ ապրված է լինում ամեն շատ հաճախ...

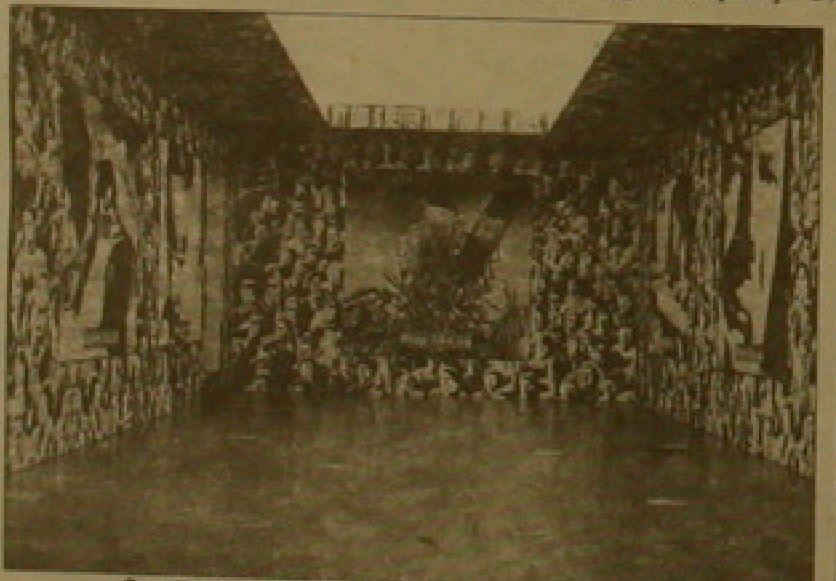

Թողքեր, թիվ 417. «Մերի Բուն» արվեստի սրահում Բարբարա Կրուգեր. Ինստալյացիա. – «Իմ ասածից ես ասեմ ավելին լավն է, ավելի իմաստուն»:

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ

Ռոքուել Քենթի կտակը

1962 թվականին Երեւանում բացվել էր հանրահայտ ամերիկյան նկարիչ Ռոքուել Քենթի նկարների ցուցահանդեսը՝ նվիրված նրա ծննդյան 80-ամյակին: Քենթը հաճախ էր այցելում Խորհրդային Միություն եւ, որպես կանոն, այցելում էր Հայաստան. «Երբ ինձ հարցնեն, թե մեր մոլորակում որտեղ կարելի է հանդիպել բոլորից շատ հրաշքների, ես առաջինը կանվանեմ Հայաստանը»: Այցելելով Երեւան իր անհատական ցուցահանդեսը, Ռոքուել Քենթը մի քանի օր անց մեկնեց Դիլիջան, որտեղ այդ օրերին բացվել էր հայկական գրաֆիկայի ցուցահանդես: Դիլիջանցիները ջերմորեն ընդունեցին մեծ ամերիկացուն եւ նրա տիկնոջը՝ միսս Սալլիին, եւ նրանց հրամցրեցին մ.թ.ա. առաջին հազարամյակի հին հայկական մի խեցեգործ անոթ:

... 1971 թվականին Ռոքուել Քենթը վախճանվեց: Սալի Քենթը՝ կատարելով իր ամուսնու կամքը, դիակիզումից հետո մեծ նկարչի աճյունը թաղեց Դիլիջանից բերված անոթում, որը հայ խեցեգործը պատրաստել էր երեք հազար տարի առաջ:

«Պրավդա», 28 հուլիս

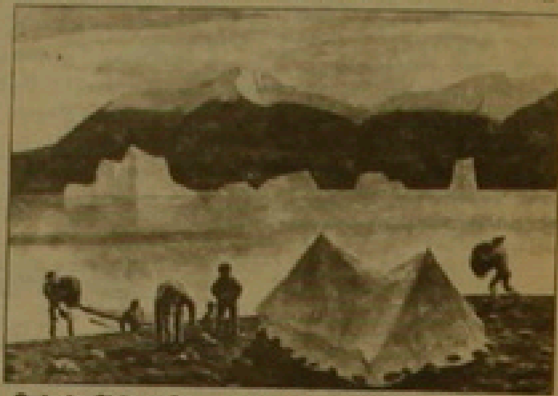

Ռոքուել Քենթ. «Դադար Հյուսիսային Գրենլանդիայում»

ԱՍՏՂԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Ստյուարտից Ստյուարտ

Ավարտվեցին սնանկացնող ամուսնալուծությունների եւ հսկայական ալիմենտների վճարման ժամանակները շոտլանդական աստղ Ռոդ Ստյուարտի համար: 20 տարվա ընթացքում նա վճարել է 16 մլն դոլլար ալիմենտ իր երեք երեխաների մայրերին: Անգլո-սաքսոնական մամուլը կարող է մի ամբողջ բեռնատար մեքենա լցնել դատավարությունների փաստաթղթերով եւ երգչի նախկին կանանց ջախջախիչ հայտարարություններով: 49 ամյա ռոք աստղը վերջապես գտավ իր երջանկությունը 26-ամյա լավագույն մանեկեն Ռաշել Հանթերի հետ: Նրանց չորս տարվա ամուսնական կյանքն անցնում է թուռն սիրո անամպ երկնքի տակ, եւ շուտով լույս աշխարհ կգա 5-րդ Ստյուարտը:

ԵՐԵՎԱՆ

Երկու հոբելյան, երկու համերգ...

ԱՐԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Վերջին մի քանի օրվա ընթացքում Երեւանում շուքով տոնվեցին Հայաստանում մեծ հասարակայնություն վայելող, հարվածային գործիքների երկու տաղանդավոր վարպետների՝ դասական ժանրի երաժիշտ Ռոբերտ Մելիքյանի եւ ջազմեն Արմեն Թուրունջյանի (Չիկո) հոբելյանները: Եւ այդ երկու տարեդարձերը նշվեցին տարբեր դահլիճներում եւ նույնպիսի ջերմ մթնոլորտում: Եւ այսպես, օգոստոսի 5-ին Հայաստանի ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի հայելապատ սրահում տեղի ունեցավ համերգ-ողջույն՝ նվիրված թատրոնի նվագախմբի արտիստ Ռոբերտ Մելիքյանի գործունեության 45-ամյակին եւ 60-ամյա հոբելյանին:

Համերգին մասնակցեցին օպերային թատրոնի կամերային նվագախումբը, որի գեղարվեստական ղեկավարն ու դիրիժորն է արվեստի վաստակավոր գործիչ Վիլեն Չարչօղլյանը, օպերային թատրոնի առաջին երգչախումբը՝ Կարեն Սարգսյանի խմբավարությամբ, երիտասարդ երգչուհիներ Աննա Մնացականյանն ու Արծվիկ Պեմիրճյանը, Ազգային սիմֆոնիկ նվագախմբի երաժիշտ Աշոտ Մինասյանը, օպերայի մեներգիչ Յովհաննես Քասաբջյանը եւ ուրիշներ: Բացման խոսքով ելույթ ունեցավ Հայաստանի օպերայի եւ բալետի թատրոնի տնօրեն Տիգրան Լեւոնյանը, որը բացի ջերմագին շնորհավորանքներից պատմեց Ռոբերտ Մելիքյանի եւ օպերային թատրոնի համատեղ երկարատեւ կենսագրության ու այդ երաժշտի անհատականության մասին: «Այս հոբելյանը նշանավոր է նրանով, ասաց պրն. Լեւոնյանը, որ ամեն արժանավոր երաժիշտ իրավունք ունի հոբելյանի, երաժիշտ, որն ունի փայլուն կենսագրություն, աշխատել է ժամանակի լավագույն արտիստների հետ եւ վերջապես կրթել է բազմաթիվ որակյալ սերունդների...»: Այս ելույթ ունեցան Ռոբերտի ընկերները, որոնք իրենց հերթին շնորհավորեցին ու բարեմաղթեցին նրան:

Իսկ այժմ հաջորդ հոբելյանի՝ Արմեն (Չիկո) Թուրունջյանի 50-ամյակի մասին, որը «Ջազային երաժշտության» համերգով նշվեց օգոստոսի 7-ին, Կինոյի տան մեծ դահլիճում: Համերգը, որը կազմակերպել եւ հովանավորել էր «Լինեխս» ֆիրման, շատ բազմազան էր, եւ նրանում մասնակցում էին Չիկոն եւ նրա ընկերները՝ Յուրի Բաբրիկինը (սաքսոֆոն), Տիգրան Պեշմաջյանը (վիբրաֆոն), Կարեն Սեդրակյանը (կիթառ), Սիմոն Դումաջյանը (կոնտրաբաս), Արթուր Սաղյանը (դաշնամուր), Կարեն Մկրտչյանը, Նիկողայոս Վարդանյանը, Արթուր Աբրահամյանը, Լեւոն Մալխասյանը, Կարեն Գասպարյանը եւ ուրիշներ: Համերգը վարեց Մարտին Վարդազարյանը, որը վերջում Չիկոյին նվիրեց իր «Զուցեր» ստեղծագործությունը: Արմեն Թուրունջյանի երեկոն տեւեց մոտ երեք ու կես ժամ, եւ այդ ընթացքում հնչեցին Դյուկ Էլինգտոնի, Ջերի Մալիգանի, Ջոն Կոլթրեյնի, Ջոն Կլեների, Մայլզ Դեյվիսի, Դիզի Գլեսպիի, Միշել Լեգրանի, Յուրի Բաբրիկինի, Կարեն Սեդրակյանի եւ Չիկոյի ստեղծագործությունները:

Պետք է անպայման նշել, որ վերջերս միջազգային «Սիրենս» կազմակերպության կողմից անցկացված մրցույթում Արմեն Թուրունջյանը հաղթող է ճանաչվել, եւ շուտով նա պետք է ուղեւորվի ԱՄՆ՝ ի Բերլի դպրոց՝ ջազային երաժշտության բնագավառում կատարելագործվելու:

Չիկոյի հոբելյանական համերգը ապացույց էր ողջ աշխարհին, որ ոչ միայն Ամերիկայում կարող է հնչել իսկական ջազը...

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Օգոստոսի 9-ին, ժամը 19-ին, Գրողների տան մեծ դահլիճում կներկայացվի գրական կոմպոզիցիա՝ նվիրված Աննա Ախմատովայի ծննդյան 105-ամյակին: Խոսք Ախմատովայի մասին՝ Սիլվա Կապուտիկյան: Կարդում է կոմպոզիցիայի հեղինակ Աննա Միքայելյանը, նվագակցում է դաշնակահար Վարդիթ Ռոլլը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՏՈՆԱՀԱՆԴԵՍ

Ցեսուբյուն, Սանկտ Պետերբուրգ, ողջույն Նյու Յորք

Ավարտվեցին «Բարի կամքի» երրորդ խաղերը

Սանկտ Պետերբուրգում ավարտվեցին «Բարի կամքի» երրորդ խաղերը: Մարզական այդ խոշորագույն փառատոնին 16 օրվա ընթացքում մասնակցեցին 70 երկրների շուրջ 2000 մարզիկ-մարզուհիներ: Գրանցվեցին աշխարհի և Եվրոպայի 6-ական ռեկորդներ: 8 անգամ բարելավվեցին նաև Ռուսաստանի բարձրագույն ցուցանիշները: Բասկետբոլի կանանց մրցաշարում հաղթանակ տոնեցին ամերիկացիները: Միացյալ Նահանգների բասկետբոլիստուհիները եզրափակչում 87-63 հաշվով վստահ հաղթանակ տարան Եվրոպայի փոխչեմպիոն, Ֆրանսիայի ուժեղ հավաքականի նկատմամբ: Իր բարձր խաղամակարդակը հաստատեց նաև աշխարհի փոխչեմպիոն Չինաստանի հավաքականը, որը երրորդ տեղի համար մրցավեճում 20 միավորի տարբերությամբ (96-76) հաղթեց Ռուսաստանի թիմին: Ջրացատկի մրցումներում էլ Չինաստանի ներկայացուցիչներն անմասն չմնացին: Կանանց 10 մետր աշտարակացատկերում առաջին տեղ գրավեց 15-ամյա Մին Սյուն: Բրոնզը նույնպես բաժին հասավ Չինաստանի հավաքականի անդամ Յու Տենին: Գեղասահքի մրցումների վերջին օրը հաջողությունն ուղեկցեց Եվրոպայի հառակի չեմպիոն Սուրիյա Բոնալիին (Ֆրանսիա), որը հաղթող ճանաչվեց կանանց մենասահքում: Այստեղ անակնկալ մատուցեց 14-ամյա Միշել Կվանը (ԱՄՆ), որը գրավեց պատվավոր 2-րդ տեղը:

«Բարի կամքի» խաղերի եզրափակիչ ակորդը հանդիսացավ Ռուսաստանի ֆուտբոլի հավաքականի և աշխարհի խորհրդանշական հավաքականի մրցավեճը: 2-1 հաշվով հաղթեցին ռուսաստանցի ֆուտբոլիստները:

Լողուղի մոտ ենք է Բարի կամքի խաղերի հաղթող Ալեքսանդր Պոպովը

50-րդ տարեդարձին: «Պետերբուրգը պատրաստ է մրցումների համար տրամադրել բոլոր մարզական համալիրները, որոնք լուրջ փորձություն են ենթարկվել «Բարի կամքի» խաղերի ժամանակ», հայտարարել է Սոբչակը: Փակման հանդիսավոր արարողությանը Սանկտ Պետերբուրգ ժամանած ԱՊՀ երկրների կառավարական գործիչները Սմոլնիում տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ իրենց ելույթներում հավանություն տվեցին Սոբչակի առաջարկությանը, ԱՊՀ խաղեր կազմակերպելու մասին:

Ինչպես հայտնի է, «Բարի կամքի» խաղերի կազմկոմիտեի անունից, Սանկտ Պետերբուրգի քաղաքապետ Անատոլի Սոբչակը հայտարարել էր զալիք տարի Սանկտ Պետերբուրգում կազմակերպել ԱՊՀ երկրների խաղեր, որը պետք է նվիրված լինի ֆաշիզմի դեմ հաղթանակի

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պրոֆեսիոնալները շարունակում են հաղթարշավը

Տորոնտոյում տեղի ունեցող բասկետբոլի տղամարդկանց աշխարհի առաջնությունում, ինչպես և ենթադրվում էր, իր հաղթարշավն է շարունակում պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստներից կազմված ԱՄՆ-ի հավաքականը: Խմբային մրցաշարում ամերիկացի աստղերը հեշտությամբ առավելություն հասան իրենց մրցակիցների նկատմամբ և գրավեցին առաջին տեղը: Վերջին տուրում նրանք 105-82 հաշվով հաղթեցին Բրազիլիայի հավաքականին: ԱՄՆ-ի հավաքականը ընդգրկված էր առաջին ընտրական խմբում: Այստեղ երկրորդ տեղը բաժին հասավ Չինաստանի հավաքականին, որը 2 միավորի տարբերությամբ հաղթեց Իսպանիայի թիմին: Ուշագրավ է, որ առաջին խաղակեսից հետո իսպանացիներն առջևում էին 15 միավորի տարբերությամբ: 4-րդ խմբում 3 թիմեր 2-ական հաղթանակ էին տարել: Պուերտո Ռիկայի հավաքականը, որը դարձել էր «Բարի կամքի» խաղերի առաջին մրցանակակիր, վերջին տուրում 72-64 հաշվով կարևոր հաղթանակ տանելով Հունաստանի հավաքականի նկատմամբ, լրացուցիչ ցուցանիշներով գրավեց առաջին տեղը, երկրորդ տեղը բաժին հասավ Հունաստանի հավաքականին: Իսկ ահա Եվրոպայի չեմպիոն Գերմանիայի հավաքականը, չնայած խմբային մրցաշարի վերջին տուրում 78-56 հաշվով հաղթեց Եգիպտոսի թիմին, սակայն դուրս մնաց մրցաշարից: Քառորդ եզրափակչի ուղեգիր են ձեռք բերել նաև Խորվաթիայի և Ավստրալիայի հավաքականները, որոնք հաջողության են հասել երկրորդ խմբում: Երրորդ խմբում այլ են ընկել Ռուսաստանի և Կանադայի հավաքականները: Այնպես որ, պայքարում հիմնականում մնացել են բասկետբոլային ավանդույթներ ունեցող հավաքականները:

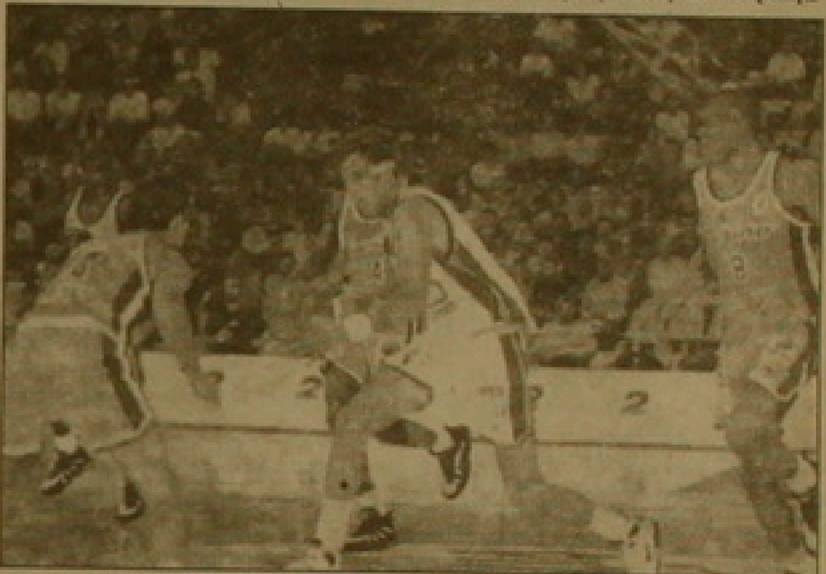

ՇԱԽՄԱՏ

Կամսկին այնուամենայնիվ հաղթեց Անանդին

Հնդկաստանում ավարտվեցին շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի վարկածով աշխարհի տղամարդկանց առաջնության հավակնորդների քառորդ եզրափակիչ երեք մրցախաղերը: Մինսկցի Բորիս Գելֆանդը ընդհանուր 4,5-3,5 հաշվով հաղթելով Վլադիմիր Կրամնիկին (Ռուսաստան), կիսաեզրափակչի ուղեգիր ձեռք բերեց: Նման պատվի արժանացավ նաև պետերբուրգցի Սալովը, որը չնայած 8-րդ պարտիան հոլանդացի Թիմանի հետ ավարտեց ոչ-ոքի, սակայն մրցախաղը շահեց նույնպես 4,5-3,5 հաշվով:

Դրամատիկ ընթացք և ելք ունեցավ Կամսկի-Անանդ մրցախաղը: Շախմատի սիրահարները երևի հիշում են, որ Անանդը առջևում էր 2 միավորի տարբերությամբ, և թվում էր կարճ տարածությունում նրա հաղթանակը ապահովված է: Սակայն Գատա Կամսկին «հիմնական ժամանակում» 8 պարտիաների ընթացքում, այնուամենայնիվ կարողացավ հավասարեցնել հաշիվը և կարճեցված ժամանակով լրացուցիչ 2 հանդիպումներում հաղթանակ տոնելով, կիսաեզրափակչի իրավունք ձեռք բերեց: Հաջորդ փուլում Սալովին, Գելֆանդին և Կամսկիին միանալու է ՖԻԴԵ-ի գծով աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Անատոլի Կարպովը:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Հայ պատանիները զիջեցին միայն տանտերերին

Իրանի Իսլամական Հանրապետության Վենջան քաղաքում տեղի ունեցավ ազատ ոճի ըմբշամարտի դեռահասների միջազգային մրցաշար, որին մասնակցում էին Իրանի, Հայաստանի, Թուրքմենստանի, Ադրբեջանի ներկայացուցիչներ: Սարգիս Բերբերյանը (41 կգ քաշային կարգ) ու Արսեն Նալբանդյանը (33 կգ) տուն վերադարձան արծաթե, իսկ Արթուր Գյուլնազարյանը (45 կգ), Արտակ Սարգսյանը (33 կգ), Վահագն Իսկանդարյանը (37 կգ)՝ բրոնզե մեդալներով: Թիմային հաշվարկում հայ ըմբշամարտիկները զիջեցին միայն տանտերերին և գրավեցին 2-րդ տեղը:

ՆՏ

ԵՐԵՎԱՆ

Ռազմակիրառական սպորտաձևերը կլինեն ուշադրության կենտրոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: ՀՀ պաշտպանության նախարարության մարզատեխնիկական ընկերակցությունն այսօր իր կազմում ունի 48 շրջանային խորհուրդ, 18 տեխնիկական դպրոց, 15 մարզական կազմակերպություն, Արդյունաբերական կոմբինատ և Կոտայքի մեքենաշինական գործարանը: Տնտեսական ծանր իրավիճակն անդրադարձել է նաև այս հաստատության աշխատանքների վրա: Կենտրոնական մարզական խորհրդի նախագահ, գնդապետ Ռաֆիկ Կարապետյանը հայտնեց, որ եթե այսօր բարձր հիմքերի վրա է ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և ազգային բանակում ծառայելու նախապատրաստման գործը ապա համարյա ուշադրությունից դուրս է մնացել ռազմակիրառական սպորտաձևերի զարգացումը: Մինչդեռ նրա կազմում գործում են հանրապետական 7 մարզական ակումբներ: Ռ. Կարապետյանը նշեց, որ վերջին երկու տարիների ընթացքում ոչ մի սպորտի վարպետ չի ծնվել իրենց ակումբներում, քանի որ ոչ մի մարզիկ չի մասնակցել մրցումների ֆինանսների պակասության պատճառով:

Բաժինը վարում է
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Շիրակի» չեմպիոնական ընթացքը

Սկսվեց ֆուտբոլի Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն խմբի երրորդ առաջնության երկրորդ շրջանը: Գյումրիի «Շիրակը», որը վստահորեն գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը և գլխավոր մրցակիցներից պոկվել է այնքան, որ կարող է առանց պարտությունների նվաճել հանրապետության չեմպիոնի կոչումը, երկրորդ շրջանն էլ սկսեց հաղթանակով: Գյումրեցիներն արտագնա խաղում 4-1 խոշոր հաշվով հաղթեցին Նոյեմբերյանի «Աղձավուրին»: Ընդհանուր առմամբ տեղի ունեցած 6 հանդիպումներից 5-ը ավարտվել է կողմերից մեկի խոշոր հաղթանակով, որը հերթական անգամ վկայում է, որ ուժերի հավասարակշռությունն առաջնությունում խիստ անհավասար է:

Ահա մյուս հանդիպումների արդյունքները.

ՀԱԸՄ - «ԲՄՄ-Արայի»	6-0
«Բանանց» - «Լոռի»	6-2
ՀՄՄ ՖԻՄԱ - «Նաիրիտ»	1-0
«Կոտայք» - «Վան»	3-0
«Կանազ» - «Ցեմենտ»	0-3

Կարճատև ընդմիջումից հետո կրկին «Բանանցի» ղեկը ստանձնել է մարզիչ Վարուժան Սուքիասյանը, և Կոտայքի շրջանի ֆուտբոլիստները նորից այժի են ընկել արդյունավետ խաղով, որոնք առաջնությունում խփած գնդակների լավագույն ցուցանիշն ունեն: Շարունակում է ուրախացնել Արարատի «Ցեմենտը»: Այս թիմը լիովին ամրապնդվել է հանրապետության առաջատար թիմերի շարքում:

Հաջորդ տուրը սկսվելու է վաղը: Մրցելու են.

«Շիրակ» - «Լոռի»
ՀՄՄ ՖԻՄ - «Երազանք»
«Բանանց» - «ԲՄՄ-Արայի»

Օգոստոսի 11-ին ուժերը կչափեն.

«Կոտայք» - «Կանազ»
«Նաիրիտ» - «Ցեմենտ»
ՀԱԸՄ - «Վան»

Առաջնության աղյուսակը օգոստոսի 9-ի դրությամբ

		Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1.	Շիրակ	29	15	14	1	0	48-11
2.	ՀԱԸՄ	24	15	12	0	3	57-11
3.	Բանանց	21	15	10	1	4	64-24
3.	Արարատ	20	14	8	4	2	57-12
5.	Ցեմենտ	20	14	8	4	2	27-17
6.	ՀՄՄ ՖԻՄԱ	19	15	8	3	4	35-21
7.	Կոտայք	16	15	7	2	6	46-28
8.	Աղձավուր	14	15	6	2	7	24-46
9.	Վան	12	15	5	2	8	20-39
10.	Լոռի	10	14	3	4	7	13-31
11.	Երազանք	10	14	3	4	7	15-30
12.	Նաիրիտ	8	15	3	2	10	10-24
13.	ԲՄՄ Արայի	8	15	3	2	10	19-52
14.	Զանգեզուր	6	14	2	2	10	8-61
15.	Կանազ	3	15	1	1	13	11-47

ԽՃԱՆԿԱՐ

Մարզիչ Զարդանեյանը Վանկուվերո՞ւմ

Ֆուտբոլի ֆրանսահայ մարզիչ Ռենոն Զարդանեյանը, որը գլխավորում էր աֆրիկյան երկրներից Սիերա Լեոնեի հավաքականը, իր տեղը պետք է զիջի հանրածանոթ Բոբի Չարլտոնին: Ըստ վերջին տեղեկությունների Զարդանեյանը հավանաբար դառնա Վանկուվերի (ԱՄՆ) թիմի մարզիչ:

Տոնի Մեոլան դերասան

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում լայն ճանաչում ստացած ԱՄՆ-ի հավաքականի դարպասապահ Տոնի Մեոլան ԱՄՆ-ի ամենալավ վճարվող ֆուտբոլիստն է: Նրա տարեկան շահը՝ 1 միլիոն դոլլար է: Տոնի Մեոլան այլ երազներ էլ է փայփայում: Նա ուզում է կինոդերասան դառնալ: Մոտ օրերս Տոնի Մեոլան, պետք է խաղա մի փոքրիկ դեր, հույս ունենալով խաղալ ավելի մեծ դերերում:

Չինաստանն էլ նայում էր պրոֆեսիոնալներին

ԱՄՆ պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստների եզրափակիչ փուլի խաղերը սփռվում էին 117 երկրներում: Առաջին անգամ բասկետբոլային աստղերի խաղերին հեռուստատեսությամբ հետևում էին նաև Չինաստանում:

Կուբերտենի հիշատակին

Ֆրանսիայի ֆինանսների նախարարությունը ի պատիվ ժամանակակից օլիմպիական շարժման հիմնադիր Պիեռ Դը Կուբերտենի 32 մլն հաս 20 ֆրանկ արժողությամբ մետաղյա դրամներ է թողարկել:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
A STYLE
ORIGINAL DESIGN

«Ազգ» օրաթերթի A STYLE համակարգչային հրատարակչական ծառայությունը հայտնում է, որ թերթի էջերում տպագրվող այն գովազդների ձեւավորման որակի համար, որոնք չունեն A STYLE մակագրությունը, ծառայությունը պատասխանատվություն չի կրում:

ՕԳՏՎԵՔ ՄԵՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ

Զանգահարեք 562863, 581841

ԷԺԱՆԱԳԻՆ ՍԻԳԱՐԵՏՆԵՐ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

A STYLE

Անհատներին եւ կազմակերպություններին շուկայական գներից անհամեմատ էժան գներով առաջարկվում է MONTANA, MATCH եւ իրանական բարձրակարգ ծխախոտից BAHMAN սիգարետներ: Վճարումը՝ կանխիկ:
Տեղեկությունների համար զանգահարեք 26.34.83 հեռախոսով:

ARMENTRUST
ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵՔ ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼՆԵՐԻ ՀԵՏ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՀԵՏԵՅԱԼ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՏՆԵՐԸ

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ (Նոմինալ արժեք)	ԴԻՎԻԴԵՆԴՆԵՐ	ՎՃԱՐՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ
50 ԴՈԼԱՐ	6%	ԱՄՍԵԿԱՆ
50 ԴՈԼԱՐ	20% *	ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ
100 ԴՈԼԱՐ	50%	ԿԻՍԱՄՅԱԿԱՅԻՆ
500 ԴՐԱՄ	1000%	ՏԱՐԵԿԱՆ

ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ (ԼԻՑԵՆԶԻԱ) ՆԴ 0003
ԹՈՂԱՐԿՄԱՆ ԱԶԴԱԳԻՐ ԲՏ 0005

1994 թ. նոյեմբերի 4-ից
ARMENTRUST
բաժնետիրական ընկերությունը
երաշխավորում է
բաժնետոմսերի սերտիֆիկատների
բացարձակ լիկվիդայնությունը

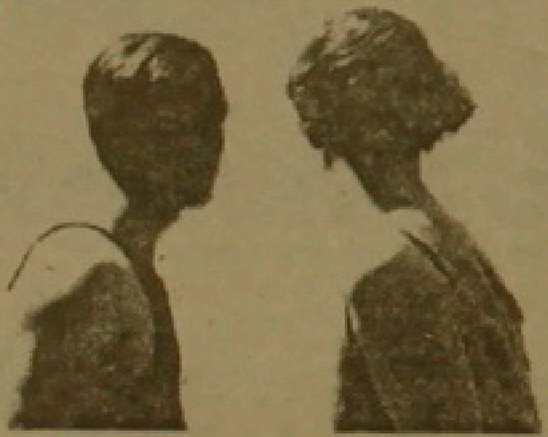

Դա նշանակում է,
որ ընկերության բաժնետոմսերի
առք եւ վաճառքի ցանկացած կետում
դուք կարող եք
դրանք իրացնել նոմինալ արժեքից
բարձր գնով

Լայնածավալ սեփականաշնորհման սկզբից
ARMENTRUST ընկերության
բաժնետերերը
արտոնություններ կունենան
իրենց վաուչերների տնօրինման հարցում

Մեկ անձի կողմից գնվող
բաժնետոմսերի քանակը
անսահմանափակ է

ԵՐԵՎԱՆ, ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27 (Սայաթ-Նովա եւ Նալբանդյան խաչմերուկ)
Հեռ. 58 67 18, 58 67 19

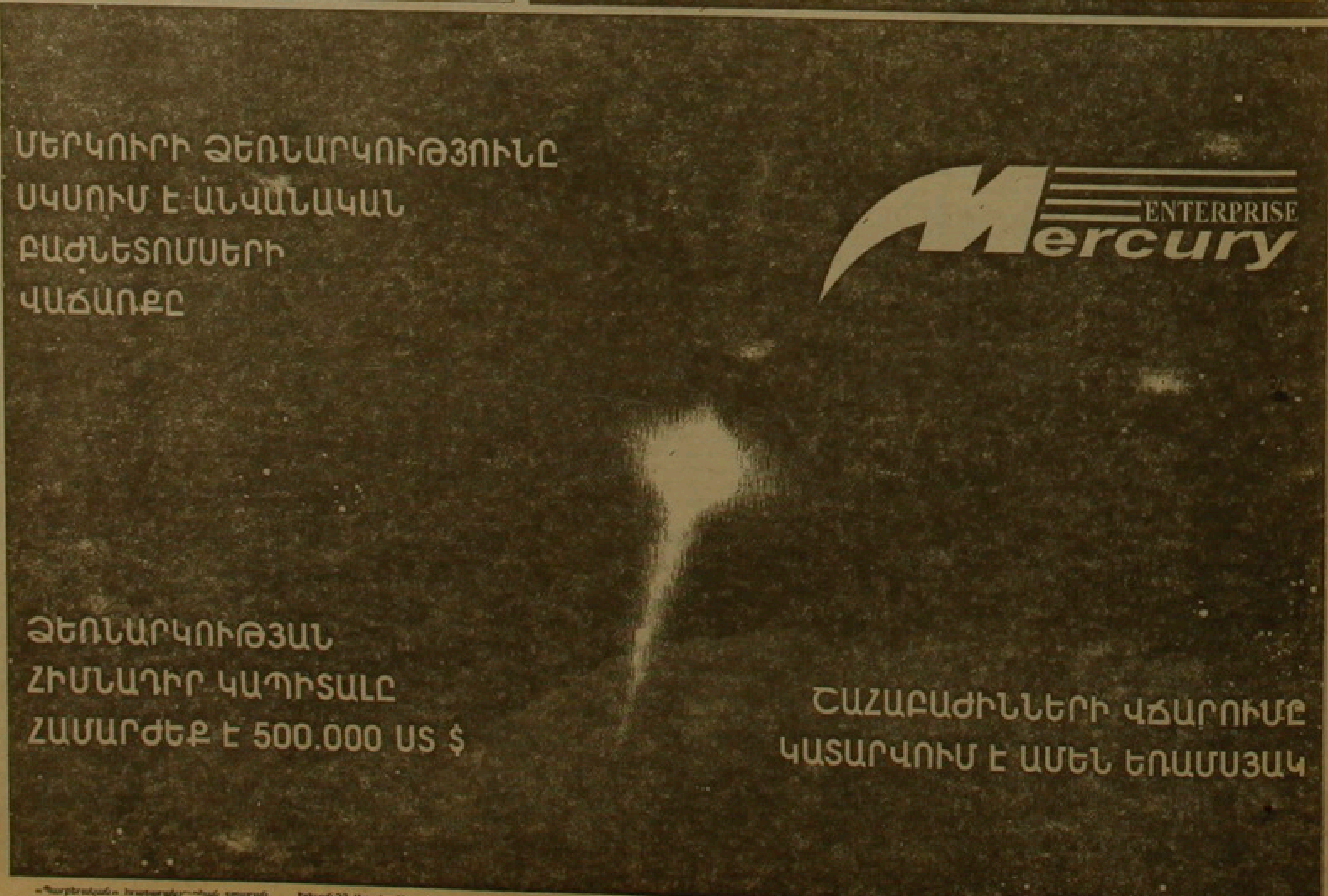

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 60149. Պատվեր 1817. Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 8. 08. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@